

НОВА СВѢТЛИНА

„ВЪ ЗАЩИТА НА СПИРИТИЗМА“.

Счинение на професоръ Брофферіо.

(„Ребусъ“.)

(Продължение отъ кн. II.)

По-нататъкъ Брофферіо подробно описва медиумическите явления, които са стапали въ тѣзи сеанси.

„На втория сеансъ, който ний имахме съ Елиза въ Миланъ, Джонъ Кингъ, по нашето искане, донесе единъ столъ, направи нѣкакви знаци по книгата, която бѣше турена за покривка, сѣ вѣтрилото (вѣера) до диушемето, тури на масата сѣда съ водата, и всичко това се извърши непосредствено, следъ като му изявихме нашето желание. Другъ пътъ азъ помолихъ духа, когото бѣхме повикали чрезъ посредничеството на Джонъ Кинга, щото да ни даде възможность да можемъ да го чуемъ било високо съ думи, било чрезъ шептене. Азъ зехъ обещание, че просбата ми ще се изпълни, и азъ захванехъ да чувамъ гласъ съ лѣвото си ухо, гдѣто се намираше медиума, на нѣколко разстояние отъ него. Между това следъ недълго чакане, азъ почувствувахъ двѣ бърни да се допиратъ до лицето ми и да произнасятъ бърже и съ шептене една фраза, отъ която азъ разбрахъ само нѣколко думи. На единъ отъ спомѣнатите сеанси въ Неаполъ, въ тъмнотата, азъ попитахъ флуидическата ръка, която се допираше до мене, мога ли азъ да я попирамъ, за да се убедя да ли има

пръстенъ или не; тогива тази ржка тури на кутлето ми нѣщо ягко като всѣкой пръстенъ, чиято форма азъ много хубаво узнахъ; следъ това невидимата сила тури този пръстенъ на пръста на това лице, което сѣдѣше на сръща ми, и, както държахъ ржката на медиума, пръстена пада на масата, като, види се, искаше съ произведениа шумъ отъ падането да накара всички да повѣрватъ и почувствуваатъ. По искането на единъ отъ присѣтствуиущите, невидимата сила събори пръстена още веднѣжъ; като попитахъ, да ли може да ми го подари, отговори ми се съ стола: не! Другъ пътъ помолихме Джонъ Кинга, да ни донесе едно блѣудо съ брашно, загнато въ книгата, която се намираще на другата страна на стола, надалечъ отъ насъ около два метра разстояние. Изведнѣжъ ний захванахме да чуваме, какъ се разгъва книгата, но блѣудцето се не вдигна; следъ изминуването на нѣколко време Евзапия извика: „Ахъ! Джонъ турга брашното на рамото ми“; загалихме свѣщта и видѣхме, че наистина рамената и гърдите на присѣтствуиущите бѣха бѣлнати отъ брашно. Следъ това отъ единъ отъ присѣтствуиущите въ сеанса, който презъ това време държеше заедно съ моите, рѣще рѣцете на медиума (присѣтствуиущия бѣше другаря ми, прокурора, за когото казахме нѣщо го-горѣ), видения отъ всички призракъ биде припознатъ за призрака на умрѣлата му сестра. Следъ това двамина умрѣли отъ семейството ми по моята просба се появиха, макаръ и въ непълна материализация, но доста хубаво материализирани, до толкова, щото можахъ да ме пригърватъ, поцелунатъ и поговорятъ съ мене. Другите подробности по това не мога да спомена, защото никакъ не ми е приатно да говоря предъ всички за моите блиски покойници...—

Обаче удостоверявамъ, че тѣзи личности които ми се явиха въ Неаполъ, които ме пригръщаха са мои умрѣли роднини, че всичко това, което мога да допусна въ случай, че съмъ билъ измаменъ, то е, че

това може да е извършено отъ диавола (но какъвъ чудесенъ художникъ е диавола!), или че сжмъ билъ введенъ въ заблуждение отъ нѣкаква халіуцинация (въ родъ такава—подъ влиянието на която отъ сега се намирамъ, като ми се каже, че азъ пиша); но че не сжмъ измаменъ отъ медиума, въ това азъ сжмъ сжвършено увѣренъ“.

Брофферрио по отрано знаѣше, че много нѣма да му повѣрватъ, и ще го увѣрватъ, че всичко е било чиста халіуцинация; отговора му на това възражение е готовъ.

„Нека тѣзи, на които предавамъ това което сжмъ видѣлъ, казватъ, че азъ сжмъ билъ подъ влиянието на халіуцинация. Азъ ще имъ отговоря: че това могатъ да казватъ тѣзи, които нищо не са видѣли, а не азъ който сжмъ видѣлъ. Азъ зная, че моето засвидетелствуване не е за тѣхъ доказателство, защото тѣ работятъ съ хипотези, че азъ сжмъ билъ подъ влиянието на халіуцинацията, следователно видѣлъ сжмъ и сжмъ чувствувалъ това, което не е било. Но пакъ показаниата на единъ човекъ, който е твърдо убеденъ въ това, което е видѣлъ, има по-голяма тежестъ, отколкото на тѣзи, които не са били при това нѣщо. Всичко което могатъ да кажатъ е, че случая съ мене **може да е** халіуцинация.

На това азъ ще отговоря, че халіуцинацията не е просто заблуждение, илюзия; това положение е болнавъ патологически случай, който показва че се нарушава нормалността на психическата дѣятелностъ. Въ следствие на това единъ приятель на единъ мой познатъ билъ увѣренъ, че въ сжщия день, когато види да се издига въ въздуха масата отъ само себе си, той трѣбва тичишкомъ да отиде въ болницата на психическите болни за лѣчение. Но азъ не желая да отида тамъ. Нека тѣзи, които се сжмнѣватъ въ моето здравие узнаятъ чрезъ моите другари професори, моите слушатели, моето семейство и домаш-

ния ми лѣкаръ; безъ друго тѣ ще разбератъ, че мене ме задаша въ дихането и че храната ми мѣчно се мели; но че пѣкъ отъ друга страна никоги и никому не сѣмъ давалъ поводъ да се сѣмнѣва въ правилността на моите умственни способности“.

Следъ това Брофферио минува къмъ този родъ субективни доказателства, които са дѣйствителни въ медиумическите явления и послѣ къмъ другъ—обективенъ родъ, посредствомъ фотографическите снимки на призраците. Тукъ той не помислува даже да открие измамата, къмъ която прибѣгватъ лѣжливи медиуми. Той изброява всичките процеси, въ които извѣстни професионални медиуми се обличатъ и пакъ убедително доказва, че това не е причина, по която трѣбва да изключаваме други несѣмнени факти, пълни съ достовѣрностъ, и че вследствие на това сѣмнѣнието и отричането на нѣкои лица, които никоги не са виждали медиумически явления, (като напри-мѣръ: Гартманъ) или цѣкъ такива, които не са искали да ги видятъ (като напри-мѣръ—Тиндалъ), не са въ сѣстояние да поколебаятъ вѣрата въ тѣзи, които са ги виждали и посредствомъ опита са про-вѣрили реалността на виденото.

„Фотографирането на призраците, продължава Брофферио, въ настоящее време установенъ фактъ, въ който азъ вѣрвамъ, защото самъ сѣмъ го провѣрилъ до тридесетъ пѣти, и ще бѣде упорство отъ моя страна да отхвъргамъ този фактъ, когато и на тридесетъ и пѣрвия пѣтъ пакъ ми се случи, още по-вече като имамъ и потвърждението дѣйствителността на този фактъ отъ такива лица, като Крукса и Уоллеса. Желайущите да се убедятъ, могатъ да четатъ пѣрвия томъ отъ сѣчинението на Аксаква: „Animismus und Spiritismus“, въ което се намира цѣлъ редъ такива свидетелствувания. Халюцинацията не може да се фотографира. Фотографическата пластинка не може да се халюцинизира; тя не може да из-произведе изображение бѣзъ никакво вънкашно дѣй-

ствие възъ нея; а пакъ ако тя е възпроизвела призракъ, когото азъ самъ видѣхъ, това не може да се отдаде на нѣкаква самоизмама въ моите чувства, а на външното влияние на ретината на моето око, следователно за халиуцинация не може и да стане дума.

Да доказватъ противното сѣ сжщо е да се доказва, че миланския сжборъ е билъ членъ съ фотографуиущи и халиуцинирани миланци, които се намѣрили за най-умни да подѣйствуватъ на вси иностранци, които дохождатъ въ Миланъ.“

Съ една рѣдка ученостъ Брофферіо привежда цѣлъ редъ цитати, извлѣчени изъ Библията, изъ творениата на Св. Отци, най-старите и нови философи, поети и писатели отъ всичките векове и народи, които доказватъ, че е възможно за умрѣлите да се явяватъ на живите — нѣщо, което се е допускало отъ человечеството; а противъ доказателството, че това може да се е вървало преди и че въ това сега върватъ само слабодушните, и че дѣйствителността на медиумическите явления сега се приема само отъ такива хора, които нѣматъ никакво образование или пакъ са полуобразовани, той казва: „това не е право; за мене е много лесно да посоча на сто авторитетни лица, които са признали реалността на тѣзи явления, но ще се задоволя да спомѣна имената само на тѣзи, които открито са заявили за това.

Разбира се, азъ нѣма да изброявамъ тѣзи, които са извѣстни чрезъ своите статии по спиритизма, като Аксаковъ, сжщо ще остава на страна духовните лица като ариенископа *Уатлей*, сжщо и философите, като *Фихте* и *Сиджвикъ*; сжщо ще пропустна писателите, като *Сарду*, *Викторъ Хюго*, *Тякаррей*; политическите дѣйци: *Аделио*, *Лордъ Ерумъ* и *Гордонъ*; ще избира преимущественно университетските професори по математиката, физиката, естественните науки и нѣкои юристи.

Въ Америка славния писателъ въ областта на спиритизма *Делъ Оуенъ*, бившия посланикъ въ Нсаполъ въ 1853 година; *Едмъндъ*, членъ въ касациата въ Нiu-Йоркъ, и едно време предсѣдатель на селата; *Робертъ Херъ*, професоръ по химията въ Пенсилванския университетъ. Между главните привърженици ще спомѣна сжщо *Менсо*, сжщо професоръ въ университета по химия.

Въ Англия не по малко отъ трима члена на Лондонското Краловско Общество се считатъ въ редовете на защитниците реалността на медиумическите фактове: *Круксъ*, *Уоллесъ* и *Върлей*. Нѣма да се разпространявамъ по тѣхните научни заслуги; ще кажа само, че на пѣрвите двама ний длѣжимъ много за сжчинениата имъ по спиритическите феномени. Нѣма да пропусна и имената на тѣзи отъ членовете на Лондонското краловско общество, които само признаватъ тѣзи факти, като Мево и нѣколко други; но ще кажа и това, че въ числото на английските писатели, които защищаватъ реалността на спиритическите явления, е и сержантъ *Коксъ*, прочутия юристъ, и *Деморганъ*, професоръ по математиката въ Лондонския университетъ. Между тѣзи, които признаха явленията на Гумовите сеанси трѣбва да спомѣнемъ и *Сеннора*, професоръ по политическата економиа въ Оксфордския университетъ, и астронома *Хогджинсъ*. Убедени са въ тѣзи факти сжщо *Барреттъ*, професоръ по физиката въ Дублинския университетъ, *Грегори*, професоръ по химията въ Единбургския университетъ и много други. Всички сжщо знаемъ, че дѣйствителността на спиритическите явления бѣше тѣжжественно заявена въ протоколите на комитета на Диалектическото Лондонско Общество, комитетъ, който бѣше сжставенъ отъ 33 лица, извѣстни по положение, въ науката и обществото; целта на този комитетъ бѣше отъ начало да опровергае спиритизма, като суевѣрие, което грозѣше много да се разпространи; обаче, окончателните резултати отъ

засѣданиата на шестѣхъ отдѣла, както се подраздѣлѣше този комитетъ, бѣха пълното признание дѣйствителността на тѣзи явления. Най сетнѣ ще спомѣна че миналата година, въ Британските Общества за насърчение науката, *Лоджъ*, единъ отъ първите английски физици, а сжщо и членъ въ Кралевското Общество, който ще бжде назначенъ и председателъ на физическия отдѣлъ въ този комитетъ, джржалъ една речъ, подъ название: „сжвременните задачи на физическата наука“ въ която утвжрждава, че е настанало времето, когато физиката трѣбва да се занимава съ спиритизма, защото тѣзи науки вжрватъ ржка за ржка; между другото казва: „колкото се отнася до мене, моето убеждение е сжставено; нашите сжвременни методи на наблѣудения и изпитвания са установили по единъ достовѣренъ начинъ сжществуването на областта, въ която се проявяватъ тѣзи явления, и ги признаватъ; това, което науката до сега отказва.

Въ Германия едно отъ най-разпространените сжчинения е било написано отъ знаменития *Цюлнеръ*; дѣйствителността на фактите, които той наблѣдавалъ, били потвжрдени силно отъ *Фехнеръ*, професоръ по физиката въ Лайпциския университетъ и *Вебера*, професоръ по физиката въ Геттингенския университетъ. Тѣзи двѣ имена съ уважение се произнасятъ отъ всичките психолози—позитивисти; сжщите факти е приемалъ и *Шеибнеръ*, професоръ по математиката въ Лайпциския университетъ, а до нейдѣ си и *Вундтъ*; трѣбва да забелѣжимъ, че *Вундтъ* и *Фехнеръ* са основателите на психофизиката и психофизиологиата.

Въ Русия Аксаковъ въ своите препирни съ комисиата, която бѣше опредѣлена да изследва медиумическите явления и тѣхната дѣйствителностъ, имаше на своя страна двама отъ професорите въ петербургския университетъ: Бутлеровъ — химикъ и Вагнеръ — зоологъ.

Франція има велики учени и знаменити спиритисти, но нѣматъ учени, професори, които заедно съ тѣхъ да защищаватъ дѣйствителността на спиритическите феномени; по увѣрението на единъ англичанинъ, това е, че французите се боятъ отъ присмѣхъ. Между французите въ числото на горѣщите спиритисти принадлежи като защитникъ *Жибие*, извѣстния естествоизпитателъ и асистентъ на Пастіора.

Въ Швейцария въ защита на тѣзи явления е писалъ *Тиури*, професоръ въ академиата на науките въ Женева, и горѣщъ защитникъ отъ начало на окултизма; послѣ спиритиста *Перти*, знаменития Ентомологъ и професоръ въ Бернския университетъ.

Х. У. З.

Какъ станахъ спиритистъ

Отъ Карла діу Преля

(Продължение отъ книжка II.)

Споредъ естественната наука, възможно е, щото двѣ сжщества, които са така различни, да се приспособятъ къмъ единъ и сжщъ свѣтъ; оттукъ произлиза дуализма на субективното миросжзерцание и сферата на дѣйствието.

Възможно е сжщо, сжгласно естественната наука, щото едно сжщество да се намира въ двойствено отношение къмъ единъ и сжщи свѣтъ, така щото, това сжщество, за да впечатли всѣкоя сфера на дѣйствителността, да има особенъ органъ за познаване, ако между тѣзи два вида познания нѣма никаква свръзка. Такова едно сжщество може да принадлежи на амфибите отъ най-горенъ разредъ, а сжщевременно и да е отъ два субективно раздѣлени свѣта. Тѣжко тѣй, както ний владѣемъ за нашия сжзнателенъ животъ централния органъ мозъка, а за безсжзнателния—другъ; така може да бѣде, щото тѣзи двѣ полвини наедно, отъ своя страна, да образуватъ само полвината на нашето сжществуване, така

щото нашата свърхчувствена половина — трансценденталния субект — да притежава въ своя свѣтъ особенни представления и особенъ за тѣхъ способъ на дѣйствие.

Възможно е сжщо, сжгласно естественната наука, щото отъ два способа на представления и два способа за познаване на своето сжщество, единия да е само за едно кратко време, а другия за по-много време, т. е. единия да е времененъ, а другия постояненъ, така щото едната половина да преживѣе другата.

Възможно е сжщо, сжгласно естественната наука, щото между този свѣтъ и задгробния да се яви нѣкаква връзка, ако подъ това се разбира само субективното раздѣление на свѣта и границата, която всѣко живо сжщество има въ себе си. Такава една граница е клѣуча на сжзнанието на земния органъ за познаване и такова нѣщо може или постоянно да се проявява, както доказва биологическия прогресъ — или пжкъ мигновено — както го доказва сомнамбулизма.

Възможно е даже да се сжгласимъ съ естественната наука, че въ природата, въ която — нека се изразя, да бжда разбранъ — всѣко нѣщо се свежда къмъ развитие, явява се и едно постепено сжединение на обективно раздѣлените свѣтове, както между чужденците на една земя.

Възможно е, сжгласно естественните науки, щото, послѣствие високото развитие на живите сжщества, субективното раздѣление на миросжзерцанието да е различно въ сжществата.

Възможно е сжщо, сжгласно науката, щото всѣко обективно или субективно раздѣление на свѣта сжвмѣстно да се развива, и щото за това тази толкова велика вселенна, която тжй много превъзхожда нашето представление за свѣта, да работи посредствомъ организми.

Напротивъ пжкъ, по никой начинъ е невъзможно съ научни познания, шото тази вселенна да е мозаична работа и, въпрѣки развитието, да е осъдена да си остане вечно такава. Когато и да се досѣгнемъ до нашето субективно представление за свѣта, на всѣкъждѣ намираме: изменение, приспособление, висше развитие и прочее. Този фактъ ни се проявява, защото границата за субективното прѣдставление за свѣта ще се отдалечава по-надалечъ, докато оня и този свѣтъ не образуватъ едно цѣло. Необходимата и наредъ пътя станция на това развитие е спиритизма.

Оккултизма е една неизвѣстна естествена наука. Тя ще бѣде доказана чрезъ бѣдѣщата естествена наука. Но естествоизпитателите и сега даже не могатъ да ѝ направятъ нѣкакви принципиални възражения. Само невежите материалисти упорствуватъ. Тѣ считатъ, че представлението на човеческото съзнаніе за свѣта е единственното нѣщо, което може да съществува, т. е. тѣ нѣматъ ни най-малко понятие за теоретическата проблема на познаването.

Да разгледаме и тази проблема. Въ природата всичко на вредъ дѣйствува; нѣма ни единъ организъмъ, който да може да се приспособи на цѣлата природа; ний сме вплетени само по единъ ограниченъ начинъ въ всичките причини, и нашите вънкашни чувства, по причина на своята малочисленность и неспособность, са по-скоро прегради, отколкото посредници на познаването. Да вземемъ за примѣръ много забелѣжителни приспособления: следствието ще бѣде, че едни приспособления ще се приведатъ къмъ други организации, къмъ други отношения спрѣмо природата, къмъ други представления за свѣта и въ други опити, а пжкъ за тѣзи, които се свеждатъ различно съ природата и естественните закони, опита бива сполучливъ. Организациата и опита на дадено същество опредѣляватъ неговия естественъ и изкуственъ начинъ на дѣйствие. Ако ли този начинъ на

дѣйствиe се разпространи по една пространна сфера на причини, на примѣръ на човеческата сфера, то, безъ друго, трѣбва да произлѣзатъ такива явления, въ които ще се укаже това, което наричаме *спиритизмъ*: противоречие на нашите природни закони. Следователно, спиритизма е тѣжко логическата обратна страна на дарвинизма и проблемата за познаването; и, ако даже всички земенъ спиритизмъ не е друго нищо, освенъ измама, то той понастоящемъ трѣбва да се намѣри, където и да е. Ако материализма не вижда такова заключение, той може да каже, че това е дарвинизмъ, който не се самъ разбира.

Наистина, всички тѣзи мисли са парадоксални, но тѣ се градятъ на твърдѣ научни основи. На тѣхъ са нуждни три условия и тѣ даже се намиратъ на нашата малка земя: дълги биологически периоди, значително биологическо богатство и постоянно висше развитие. Позволително е, най-сетнѣ, да предположимъ, че, даже въ тази малка земя, явлениата на немислимиа оккултизмъ могатъ да се проявятъ така нормални както сега ги наричатъ ненормални. Можемъ да си представимъ, че живи сѣщества на тази земя ще следватъ едно за друго, на дълги разстояния, чиито сжзертцания ще бѣдатъ не толкова сходни; че това се равни на изменението, както субективното представление за свѣта, тѣй и сжответниа начинъ на дѣйствиe. Можемъ да си представимъ, че на земята има сѣщества, на които тѣзи различни форми на сжзертцанието да са дадени едновременно, което да е извѣстно, а може би и да не е извѣстно на двѣте половини на това сѣщество. Отъ туй би произлѣзло, че сѣществото принадлежи едновременно къмъ този свѣтъ и задгробнина, и то се отнася — такова е поне моето мнѣние — именно до насъ хората.

Безъ това предположение не можемъ по никой начинъ си обясни, защо ний помежду си виждаме и сомнамбули, които иматъ сжвършено други форми на сжзертцание и начини на дѣйствиа. Кантъ е и

малъ сжщо мнѣние и го е изказалъ въ своята книга „Грезихъ Духовидца“, че ний едновременно принадлежимъ на тукашния и задгробния свѣтъ, безъ да схъзнаваме това.

Най-сетнѣ, можемъ да си представимъ, че не само на нашата земя ще се проявятъ живи схщества съ други форми на схзерцание и начини на дѣйствие въ биологическото бждще, по че тѣ и сега населяватъ земята. Ако това ний не знаемъ, то не е доказателство за противника, понеже ний нищо, или почти нищо не знаемъ за нашия трансценденталенъ субектъ, който именно принадлежи къмъ този родъ хипнотически схщества и живѣе въ този свѣтъ, както и онзи.

Да предположимъ, че такова схщество, което живѣе съ насъ едновременно, въ силата на своето развитие би дошло въ схрикосновение съ насъ. Това ще се равни на дѣйствието отъ този свѣтъ на онзи, т. е. нашите взаимни субективни представления за свѣта и начини на дѣйствуване ще захванатъ да се смесватъ. Тогава ще се явятъ явления, които отъ гледна точка на нашия свѣтъ, ще бждатъ чудеса, а пакъ отъ гледна точка на другите схщества ще бждатъ схвършено законни. Но какъ ще погледне на тѣхъ земния човекъ? Като не знае нищо за подобни схщества, нѣма схмнение, че той ще захване да отрича фактите. Когато пакъ отъ честите наблiудения захване да се убеждава, че не може вече да се отказва, той ще захване да обяснява тѣзи факти, като имъ приписва нѣкакви си лжжливи причини, болезнено вжображение на наблiудателя и нѣкакви измами или шегѣ. Подобни обяснения ще са много между тѣзи хора, които са толкова образовани, щото знаятъ, че въ природата нѣма чудеса. Противъ всѣко друго обяснение на тѣзи явления ще вжъстанатъ тѣзи учени, понятията на които за причините са заимствани изъ явленията на тукашния свѣтъ, и които тжй добрѣ се придържатъ о тѣхъ, щото всѣко разширение на кръгозора имъ се пред-

ставява да е придружено съ болести. Тѣ не могатъ добрѣ да разбератъ, че отъ свѣта, който другояче се представлява, трѣбва да се вадятъ други законни причини. Сжществата, за които е думата и които дѣйствуватъ въ нашия свѣтъ, трѣбва да произведатъ такива явления, които не противоречатъ на науката, а на нашите понятия. Тѣзи учени, които при една дума за този свѣтъ, неволно повдигатъ очите си къмъ зенита, гдѣто тѣ, осланяйки се на самия Коперникъ, нищо не виждатъ, трудно могатъ разбра, даже по-трудно отъ свѣтските хорица, че него свѣтъ само тогива можемъ да видимъ, когато се вгледаме вътрѣ въ себе си. Кратко казано, истината би се намѣрила на земята, при всѣка стѣпка, тѣй както се срѣща и спиритизма. Да не подпаднемъ въ заблуждение, ний трѣбва всѣкоги да помнимъ, че когато говоримъ за този свѣтъ и за онзи, не трѣбва да го смесваме въ смисълъ на пространство, а само въ смисълъ на субективно и теоретическо познаване. Кантъ казва, че онзи свѣтъ не е друго мѣсто, а друго едно сжстояние; Гелленбахъ казва, че раждането и смъртта са само едно изменение формите на сжзерцанието, и тѣзи двѣ изречения могатъ да се сведатъ кратко и ясно къмъ една фраза: онзи свѣтъ е друго едно сжзерцание на тукашния свѣтъ. За тогози, който сжзнава нѣкакви данни за сжществуване по отношение на природата, за него тѣзи данни сжставляватъ тукашния свѣтъ; неизвѣстните за него други отношения къмъ други сжщества заставляватъ го да не познава и своето лично „Азъ“ — и това е то онзи свѣтъ. По такъвъ начинъ може да сжществуватъ безчисленно множество такива свѣтове, както въ природата сжществуватъ безчисленни отношения. Освенъ това, може да сжществуватъ безчисленни родове сжщества, сжщо и различни степени сжзнания, които за всѣкой родъ сжщества сжздаватъ изъ едно цѣло новъ своего рода свѣтъ.

Следователно, може да се каже, че много далечъ

се ходи задъ предѣла, който представлява нашия нормаленъ животъ, също спиритизма и сомнамбулизма. Че всичко това мислено съществува и въ реалностъ, при такова богатство на природата, е много по-за вѣрване, отколкото това, че, не-щѣпнѣ ли, само една човеческа фантазия е така богата, а пжкъ природата бѣдна, и че на всѣкъдѣ се носятъ четвереноги и двупоги животни отъ мъжски и женски полъ! Азъ мисля схвѣмъ другоаче, че никаква човеческа фантазия не може даже приблизително да изчерпи дѣйствителността. Освенъ това, заобиколени отъ метафизическия мракъ, ний сме много далечъ да знаемъ, какво нѣщо е истина, тжй както нѣкоя мушичка, която се стреми въ тжмнотата къмъ лжките на неподвижната звѣзда.

Тукъ се явява оккултизма и ми показва, че всичко това, което се каза по горѣ научно мислено, се потвърждава съ факти и ошити. Заставляватъ ме съ презрѣние да отхвърля тѣзи факти, за туй само, защото тѣ отиватъ на далечъ задъ предѣла на разбирането на съществата, които въ XIX векъ живѣятъ на тази толкова малка земя. Но азъ ще се въздържамъ отъ да направя това; азъ по-скоро виждамъ въ сомнамбулизма и спиритизма по-малко празнота за незнающа, която може да се знае отъ земните същества.—Но да се остановимъ на нашата земя. На нея ний намираме тѣзи три предположения, при които нормалния животъ и оккултния—живота на този свѣтъ и онзи—може да се прояви кждѣ периодически, кждѣ едновременно въ същества отъ различни разреди, или пжкъ едновременно по отношение на едно и също същество. Ако, прочее, тази последователностъ или едновременностъ съществува, и то въ факта, че природата е подчинена на развитието—има се тогава гаранция, че всичката тази природа е създадена за това, щото да се създадатъ отъ нея органически цели, макаръ това да е и за отдѣлно бжджще. Всичко, което е раздѣлено, може

да се остави само за нѣкое време и субективно само за живите сѣщества, които са ограничени съ пространство и времененъ периодъ въ развитие. Свѣта не е мозаична работа. Както само обективните поприща на живота се стремятъ въ усилен и по близки отношения, така и субективно раздѣлените представления за свѣта се приближаватъ едно къмъ друго. Ний можемъ да си представимъ земята да е населена съ такава раса, която да е намѣрила средство да завърже сношения съ обитателите на Марса, или по такива начини, които да покажатъ, че обладаватъ съзнателна принадлежностъ къмъ този свѣтъ и задгробния, който сега се счита за отдѣленъ, благодарение порока на нашето сѣзнание, чиато биологическа подвижностъ, е сѣщо фактична.

Подобно сѣединение на обективни и субективни свѣтове сега ни се представлява едва-ли мислимо, защото ний не можемъ да си сѣставимъ никакво опредѣлено представление за развитието на ума, който е предназначенъ за последователното поколение на сѣществата; освенъ туй, защото още това нѣщо е такава една задача, която, измѣрена съ мащаба на днешните човечески способности, представлява се неразрешима. Но ний не трѣбва да изгубваме изъ предъ видъ, че това не се касае до насъ, сегашните жители на земята, и даже може би и бѣдѣщите. Земята, може би, не е предназначена за да прояви своя Колумбъ за това сѣединение, а само да бѣде жилище на червенокожите, гдѣто си и живѣятъ. Найсетнѣ, спиритическиа Колумбъ не е билъ изпратенъ на земята. Спиритизма възниква по следствие на едни факти, които ни се обявиха; това произлѣзе по опитъ, а не по откритие.

И сега има хора, които приематъ, че могатъ да станатъ спиритисти посредствомъ постепенно отслабване. Но може да стане човекъ спиритистъ и посредствомъ размисление, сѣвършено независимо отъ опита, който, отъ друга страна, трѣбва да го при-

дружава, макаръ и тѣзи размишления да са достатъчно последователни. Даже, ако за спиртизма никог и дума да не е ставало, то трѣбва да го предскажемъ за въ бѣдѣще. Колкото се касае до мене лично, то моите дедуктивно появивши се мисли, вследствие на които азъ, за мое голѣмо очудване, смаянъ останахъ предъ оккултизма, тѣ се потвърдиха посредствомъ опита, като само по-отблизо разгледахъ тази областъ. При такива обстоятелства, относително мене само тогива идѣше да стане дума за отслабване, ако да не бѣхъ още преди време спиритистъ. Най-сетнѣ, най-високата степенъ на достоверностъ се достига отъ човека тогива само, когато логиката и фактите отъ опитите съвпадатъ.

Читателя отъ изложеното до тукъ може да е видѣлъ, че моите изходни точки, са двѣ области напълно надѣждни: астрономия и дарвинизмъ. Азъ не прескочихъ широката пропасть, която отдѣля тѣзи отрасли на знанието отъ оккултизма, а дойдохъ до нея стѣпка по стѣпка. Най-сетнѣ, азъ дойдохъ чрезъ умозаклѣчението до оккултизма, а опита ми всичко потвърди.

Міунхенъ.

Д-ръ Карлъ діу Прелъ

РѢДКО ЯВЛЕНИЕ.

(„Light“)

Сѣвероамериканския вѣстникъ „Hartford Times“ съобщава следуиуция, наскоро станалъ, страшенъ случай. Осемдесеттригодишния свѣщенникъ Томасъ Макъ-Мастерсъ се парализиралъ. Споредъ както разправя старата му бабичка, това станало на скоро следъ като той една вечеръ се върналъ отъ разходка и се облѣгналъ на кревата да си поотпочине. „Въ тази минута“, казва жената „на лицето му се появи една усмивка, а около главата му внезапно се разпространи нѣщо като огнено сияние, което преобрази чертите му и освѣти цѣлата стая. На вика ми за по-

мощъ се появиха двѣ жени: дъщеря ми — госпожа Джозефъ Макъ-Мастерсъ и сѣсѣдката ни госпожица Джарвисъ; но и двѣте толкова много се уплашиха, като видѣха блѣскавото сияние около главата на болния, щото тутакси избѣгаха“. По думата на по-малката госпожица Макъ-Мастерсъ, сиянието имало нѣколко діуима въ диаметръ, окръжавало главата на старпа свѣщенникъ до раменете и приличало на свѣтълъ облакъ. То ѝ припомнило подвижното отражение на слънчевата свѣтлина, но работата е че това било вечерно време, така щото това обяснение не се допуска. Това сияние е траѣло до тогава, до когато не турѣли стареца на постелка, следъ което изчезнало. Единъ извѣстенъ лѣкаръ, като узнава за това, обявилъ, че това явление може да се обясни много просто: присѣтствието на фосфоръ въ косата на този старецъ. Това тълкуване за насъ е сѣщото оприличено на оъзи слѣпецъ, който поискалъ да покаже пътя на другъ слѣпецъ: нему, навѣрно, никоги не му се е случвало да види ни единъ човекъ, ни старъ, ни младъ, на когото въ минутата на смъртта да се проявява фосфоръ на космите. Описаното намъ явление е удивително, рѣдко се е случвало въ разни времена и разни страни и никоги не е бивало така продължително и ярко, както въ дадения случай. По миѣнието на много, които са наблюдавали този родъ феномени, *ореола*, който обкръжава главата на човека въ момента когато душата му се освобождава отъ тѣлото, не е друго нищо, освенъ видимо изображение духовната сѣщностъ на този човекъ. Че духовната сѣщностъ не се унищожава съ смъртта убѣждаватъ ни свидетелствуваниата на много души, които са били дарени съ духовно зрѣние, така и просто смъртни, които ни съобщаватъ впечатлениата на умирающите, предъ които се явяватъ умрѣлите имъ роднини, за да ги съпроводятъ въ по-добрия свѣтъ Единъ подобенъ случай се е случилъ въ Хартвордъ въ присѣтствието на човекъ не ясновидецъ

а простъ смъртенъ, който не е ималъ развито въображение, но е билъ разсѣдителенъ. Той сѣдѣлъ на постелката на умирающа, който по занятие билъ композиторъ. До половинъ часъ, по неговото маѣние, се е продължила агониата, дихането ставало медлено и слабо. Настанало минута, когато сѣдналия около него вече си мислѣлъ, че всичко е свършено, но ето че умирающа отваря очите си съ едно изражение на възторгъ и съ едно преобразувано лице, простира ръцете си като че ли иска да пригърне нѣкого и радостно извиква: „Ти ли си, мамо!“ Следъ това той се пакъ сложилъ на възглавницата и предалъ духъ.

При всѣко разказване на тази случка, макаръ и следъ много години, свидетеля казва: „Нищо нѣма да ме разубеди, че този човекъ при раздѣлата си съ живота не е дѣйствително видѣлъ майка си, която е отдавна умрѣла.“

Що значи спиритуалистъ?*)

(„Light“)

Въ най-широка, свободна и нова мисжль спиритуалистъ се нарича този, който вѣрва въ съществуването на единъ духовенъ свѣтъ и въ явяването на безтѣлесни духове на хора които живѣятъ. Но това опредѣление не ми се струва да представлява една точна идея за характера на вѣрующа, или пакъ за значението и ценността на неговото вѣрване. То вклучава и Мормонъ полигамиста, и африканеца, и индийския факиръ, и християнския свѣтия, и чувствителния идолопоклонецъ и благочестивия скептикъ. То (опредѣлението) може да значи: „да се въртятъ масите и духовете да произвеждатъ гѣнурѣлтии“, или, може да значи спохождането на преданната душа съ

*) Въ Англия и Америка подъ думата „новъ спиритуализмъ“ разбиратъ спиритизма; за туй спиритуалистъ и спиритистъ са едно и също нѣщо тукъ.

своя създателъ. Може също да означава, ако го вземемъ въ най писката му, най грубата му форма, че вѣрването въ една духовна сила и единъ невидимъ свѣтъ, дѣто чловекъ е предназначенъ да отиде, е нѣщо по-хубаво, отъ колкото никакъ да не вѣрва въ съществуването на духовете, да не вѣрва въ нищо, освенъ въ своето животинско тѣло и материята, която го заобикаля.—Истинския вѣрующъ стои високо надъ скотовете, високо надъ животинската природа; той притежава възможността да разшири своя умъ, да върви въ пътя на истината, и безкрайно да напредва.

По между спиритизма въ неговия най долень типъ и неговите възвишени идеали, каква голѣма яма лѣжи, надъ която трѣбва да се строи мостъ!

Ако, прочее, употребимъ думата спиритизмъ като просто едно название, съ което да означимъ всички тѣзи различни форми на вѣрване и моралъ, тогива трѣбва да ги поставимъ въ разреди по различната имъ; ако ли пакъ употребимъ името спиритистъ, за да опредѣлимъ значението му, както ний го разбираме и посочимъ целта, къмъ която се стремимъ, нека премахнемъ мъглата, която го заобикаля, така щото да може положението ни, въ което се намираме, ясно да се види и не се побърка съ други, съ които имаме едно и също име.

Всекой единъ спиритистъ, поне, да се поразмисли: кждѣ е и кждѣ иска да бѣде по стѣлбата. Въ какъвъ видъ спиритизмъ е той убеденъ и работи за него, въ какво направление отива и на кждѣ води. Това, мисля, ще е първата длъжностъ на вѣрующия, ако само хвърлимъ единъ погледъ, за минутка, върху разните значения, въ които думата „Спиритизмъ“ се сега за сега употребява и разбира измежду насъ.

Вѣстниците и, изобщо казано, обществото явно показватъ въ какво тѣ мислятъ се състои спиритизма, като го наричатъ „ударите на духовете;“ и нѣ.

ма сжмнѣние, че тѣзи хора друго никакво понятие нѣматъ, освенъ това. Даже между спиритистите има нѣкои, които разбиратъ подъ думата спиритуализмъ единъ родъ по-разработени явления, придобити чрезъ изявлението на духовете, посредствомъ човеци медиуми. Алланъ Кардекъ и последователите му наричаха себе си „спиритисти“. Други нѣкои пакъ подъ думата спиритуализмъ разбираха че трѣбва да посещаващъ сеанси, да гледащъ появяването на духове и да се сжобщаващъ съ тѣхъ. Други нѣкои подъ думата спиритуализмъ разбираха учениата и предполагаемото общо поприще и наклонностъ на обществото, проповѣдвани отъ духовете или чрезъ тѣзи, които вѣрватъ въ истинността на сжобщението съ тѣхъ. Най-сетнѣ за други той значеше не само вжнкашните явления на духовете, посредствомъ медиумъ, но и тѣзи факти, сжединени съ духовна връзка, които принадлежатъ на вжнкашното сжзнание и заклүчениата, които се изваждатъ отъ тѣзи явления и опити. Нѣма сжмнѣние, че това сжставлява едно огромно знание, което е отъ голѣмо значение и може да се приложи на предмѣти отъ голѣма важностъ.

На кратко, спиритуализма има различни значения и разни личности разпо гледатъ на него, споредъ своите характери и положение, както напримеръ: омото само това вижда, което му се поднася чрезъ силата на виждането. Човекъ който е навикналъ да гледа на нѣщата по своята вжнкашна воля, — и само за това се грижи — ще види само вжнкашните изявления на духовете; когато мислителя гледа надалечъ и иска да открие и началата, отдѣто тѣзи нѣща, идатъ. Той ще се труди да придобие отъ тѣхното изучаване нови вжзгледи за връжките и законитѣ на духа и материята и тѣхните отношения съ разсжждениата на философията и теориите на науката; така щото, което той изследва да се потвърди и посрѣщне съ новите факти и доказателства на ю-

вата сила, които наблюдателите и мислителите са вече взели подъ съображение и разсждаватъ върху тѣхъ. Освенъ това, на изследователя на човеческото естество и човеческата история, спиритуализма, взетъ като едно тѣло отъ факти, ще му даде единъ новъ елементъ, който да му спомогне въ решението на нѣкои мжчни проблеми, които твърдѣ честс избилствуватъ въ тѣзи науки. На доктора, той (спиритуализма) ще даде нова свѣтлина да освѣти пътя къмъ причините на лудостта и болестта; на артиста ще освѣти пътя къмъ въодушевлението; на юриста (правника) ще освѣти пътя къмъ важността на доказателството; на теолога ще даде нови доказателства за великите истини на религиата и съ закліучение ще отговори на най-страшните възражения, повдигнати противъ нея. Въ него той ще сжгледа: провидение, морална свобода, изкушение, наказание, бжджщи животъ, сжзерцание, въодушевление, пророчество, чудеса, молитви. Както въ повечето предмѣти, така и въ този, усжрдния ученикъ ще намѣри, че колкото по-внимателно и прилежно го изследва, толкова по-вече хоризонта му се разтвара къмъ вечността. Огъ наблюдението на фактите ний отиваме къмъ знанието **на истината**, а пжкъ отъ тукъ къмъ разбирането **на принципите**.—

Спиритизма е нѣщо по-вече отъ нѣкоя си тема за развиване на разума и за задоволяването на нѣкое си умственнo лиубопитство. Въ пжлната си истинска смисжлъ този е спиритуалитъ, който се стреми да подведе живота си въ пжлна хармония съ всичките истини, показани съ факти; у когото тѣ са извоіували мѣсто въ характера му, и следствиата имъ се виждатъ въ кжщи, въ тжрговия, въ обществото, въ време на изпитание и мжчение и въ всѣкидневната му общественна работа. Такжвъ човекъ не е сжздание на **времето**, а наследникъ на всичките идущи години. Той знае, че сегашния животъ дава направление на бжджщия животъ, който е безконе-

ченъ, и че той не може да поправи поведението си, просто като чака на времето; той има високо предназначение. Той подчинява своето желание на длъжността, унищожава своите ниски охоти и възвишава своите благородни духовни способности, които съставляват неговия идеалъ. Каквито мнѣния и да нависватъ надъ лицето на интелигента въ срѣдата на характера му, истинския привърженикъ—спиритистъ е пакъ християнинъ—истински Христосъ, който възвишава своите идеали съ единъ добъръ животъ.

Прочее, понеже спиритуализма въ своето първоначално значение е просто припознаването на единъ духовенъ свѣтъ и фактите за появяването на духовете, като послѣдствие, той носи за католическия умъ важни уроци по науката, изкуството, философията и историата; и най-сетѣ, въ послѣдствие на своето развитие, той се съгласява съ най-възвишеното християнско въодушевление и стремление. Той е живота на бога въ душата на човека. Да съзнаешъ това, да ламтишъ това сливане съ Божеството значи да бъдешъ истински спиритуалистъ—спиритуалистъ въ най-точенъ и благороденъ типъ. И така, спиритуализма съ своите морални, религиозни и общественни качества, съ своите поучения и влияние, е отворенъ за всички: най-неразвития и най-умния може да научи истината отъ него, може да бъде утешенъ, подкрепенъ и пречистенъ чрезъ него; да, той ще го подготви не само за сегашния животъ, но и за бъдещия, за който Богъ създаде човека по своя образъ и подобие.

СВЪРХЕСТЕСТВЕННОТО.

(Изъ Messenger)

Какво нѣщо е чудо, какво нѣщо свърхестественно? Нѣкои казватъ, че нищо свърхестественно не може да съществува, тѣй като и най-чудното на

гледъ явление става вжзъ основа на естествени закони. Но други взиматъ всѣко ново явление, което нашите ограничени познания не могатъ да обяснятъ, за свѣрхестественно, за чудо. Подъ тѣзи названия опредѣлятъ често и всички нови явления, които спиритизма ни е открилъ.

Ето двѣ такива историйки, които Г. Хорасъ Пеллие поднася на читателите си.

Едната е заета отъ единъ Французки вѣстникъ. Сцената се извършва въ Цариградъ и е преписана буквално:

„Едно сѣвършено извжвредно сѣбитие дѣржи на прѣкъ цѣлото мусулманско население, отъ Султанъ до хамалинъ.

„Пазача на едни стари турски гробища ималъ три пѣти въ сѣщата нощъ едно и сѣщо видение. Единъ старецъ му се явилъ и го каралъ да иди да го откопае защото „се уморилъ да стои толкозъ дълго време въ гроба“. Уплашенъ, пазача отишелъ да разкаже виденото на полицията. Незабавно отишли на гробищата и разкопали указания отъ стареца на пазача гробъ. Намѣрили, дѣйствително, тѣлото на единъ старъ човекъ, много добръ спазено и съ една длъга бѣла брада. Отъ нѣколко полуизтрити реда, които се намѣрили вжрху гробната плоча, излѣзло, че този старецъ билъ единъ дервишъ на име Сіулейманъ и че билъ заровенъ преди 326 години! Мусулманите викатъ че това е чудо! Министрите, висшите чиновници отъ палата посетили гроба и, по заповѣдъ на Султана, ще го замѣстятъ съ единъ прекрасенъ мавзолей“.

Тази толкозъ лѣубопитна историйка ми напомнимъ една друга не по-малко лѣубопитна.

Двама италиенски болѣри, отъ които единна се наричалъ Фабиани, а другна Пиетрелли се срѣщнали единъ день като отивали пешъ въ единъ малжкъ градецъ, тѣхно мѣстожителство. Пиетрелли билъ сѣвършено сѣсипавъ отъ комаръ и развратъ, додѣ-

то Фабиани пазѣлъ непобутнато своето огромно богатство. За да достигнатъ до града, кждѣто отивали, трѣбвало да минатъ презъ една гора, обикновено обитавана отъ лоши хора. Пиетрелли забелѣжилъ че неговия сжжжтникъ носѣлъ на единия си пржстѣ единъ хубавъ пржстенъ съ голѣмъ диамантъ. Като се чувствалъ изчерпанъ отъ средства за живѣене, решилъ се да си го усвои за да поправи работите си. Като се възползувалъ отъ единъ удобенъ моментъ, когато Фабиани гледалъ другждѣ, Пиетрелли измжкналъ бжрзо единъ остжръ ятаганъ, който висѣлъ на пояса му (сцената ставала презъ Х VI. векъ), и го забилъ въ гжрба му. Злочестия Фабиани падналъ, отведнжжъ мжртавъ и Пиетрелли измжквалъ лесно голѣмия диамантъ. За негово щастие, гората била пуста, жива душа нѣмало; той изкопалъ съ ятагана си единъ плитжкъ трапъ, гдѣто затрупалъ съ пржстѣ и трѣва трупа. Пиетрелли мислѣлъ, че е вече спокоенъ притежателъ на диаманта, но той се лжгалъ. Още нея нощъ, той билъ нападнатъ въ ханна, дѣто слѣзалъ въ града, отъ едно страшно видение. Появилъ му се Фабиани блѣденъ, цѣлъ кжрвавъ и съ единъ заканителенъ изгледъ: „Убиецо! Крадецо! му казвалъ той. твоеето изменничество не ще остане неказано. Ти ще се издадешъ самичакъ, азъ го искамъ, азъ го искамъ!“ Следъ туй, той изчезналъ. На сутрината Пиетрелли станалъ съ много лошо разположение, но развлѣчениата, на които се предалъ него девъ, го оживили пакъ. Той прекаралъ весело деня, като се смѣлъ драговошно на туй което наричалъ свое бжлнувание. Дошла нощта, той той си лѣгналъ и видението се явило пакъ още по-страшно; така било и презъ нѣколко други нощи, вжпрѣки всички негови усилия да пропжди и овладѣе езловѣщото явление. Най-послѣ, като неможалъ да устои на тѣзи таинствени нападения, той се изповѣдалъ на мѣстното правосждие. Той билъ обезглавенъ като убиецъ, изменникъ и крадецъ, и диаманта, кой-

то предизвикалъ престѣплението, билъ възвѣрнатъ на семейството на жертвата, което, трогнато отъ милостъ, го подарило великодушно на една черкова.

Сега, на кой класъ явления принадлежатъ тѣзи двѣ исторійки, отъ които последната ми е била разказана презъ пребиванието ми въ Италия? Ще имъ приложатъ ли названието свѣрхестественни? Оставамъ на читателите да решатъ.

Опити отъ внушение и отъ сомнамбулическо ясно- видство.

Нашите официални учени дълго време се подиграваха съ магнетизма, тѣ го презираха, тѣ му приписваха най-лошите нѣща, тѣ му затварѣха вратите си, тѣ го изгониха, тѣ го представляваха като едно безобразно животно; при сичко туй тѣзи безсрамни и безочливи изречения за магнетизма, не го повредиха никакъ; той си следва пътя, като се смѣе на изречените глупости противъ него, като се подиграва съ тѣзи, които мислятъ че го подиграватъ. Далечъ отъ да бѣде изгоненъ или застрашенъ отъ академическите преследвания, той лека полека мина подъ едно епидемическо положение. Кой е този, който не желае да се занимава съ магнетизма презъ празното си време? Безъ да се смѣтатъ тѣзи, които, безъ да напускатъ дневните си занятия и работи, жертватъ най-малко единъ часъ въ едно магнетическо занятие, мога да кажа, безъ прекаление, че пристрастяването къмъ този видъ занятие е довольно общо, както въ градищата, тѣй и по селата. Тукъ се явява случай да кажа за одного отъ моите почетни кореспонденти отъ Парижъ, Г. Журно, който, освѣтенъ и интелигентенъ въ науката, знае да кара напредъ както операціите на банката, тѣй и магнетическите опити. Г. Журно не се занимава самъ съ тѣзи привлѣкателни занятия, той се спомага още отъ единъ неговъ приятель, лѹбитель и разпаленъ не по-малко

отъ него. И двамата имаха доброто щастие да попаднатъ на едно твърдѣ добро магнетическо лице, което заспива безъ никакъвъ трудъ; достатъчно е единъ отъ двамата да му каже: „искамъ да спите, спете,“ и то безъ забава пада подъ единъ дълбокъ сънъ. Каратъ го да гледа сичко това, което искатъ да видатъ; чрезъ внушението, единъ простъ свѣщилникъ става едно подиръ друго левъ, слонъ, кротко и приатно малко кученце. Когато лицето гледа че свѣщилника се изменява въ едно диво животно, то начина да трепере съ сичките си членове, космите му настрѣхватъ, и може да падне мъртво отъ страхъ, ако не му се внуши, че лева е заминалъ и на мѣстото са останали невинни кротки кученца. Внушението упражнява върху му едно такова силно влияние, дѣто когато му се каже да не говори, то му е невъзможно да си отвори устата. То плаче, смѣе се, усеща горѣщина, поти се, трепере отъ студъ, трака си зѣбите. Като е будно, при най малка дума, остава сковано върху стола, и, въпрѣки своите усилия, не може да стане, и прч., прч. Въ време като спи, даватъ му се внушения, които да се изпълнятъ подиръ едно дълго време, и сѣкога тѣ иматъ дѣйствиата си. Лицето не знае защо то прави това или онова нѣщо, но то го върше, още по единъ най-опредѣленъ и най-точенъ начинъ. Г. Журно съ приателя си направиха единъ опитъ още по-значителенъ отъ тѣзи, които по-горѣ казахме. Въ рапорта на прочутата и страшна катастрофа въ Сентъ-Жерве, която се случи близо до Женева, въ Швейцария, приателя на Г. Журно забелѣжилъ че въ листа на ранените съществувало името на една млада дѣвойка, която той познавалъ. Той поиска да узнае да ли това младо момиче не е умрѣло между ранените. Лицето се приспа и, въ време на сомнамбулическото си положение, Г. Журно и неговия приателъ му заповѣдаха да отиде умствено на тѣзи мѣста и да прегледа умрѣлите. Лицето отговори че вижда много жени. „Виждатели

предмѣтното младо момиче?“ попитаха тѣ, като съвременно казаха енергически, че то се намира въ числото на умрѣлите. Тѣзи тѣхна воля бѣше изразена умствено. Лицето отговори: „Азъ попитахъ жените и сички ми отговориха че тѣзи, за която вие ми говорите, не била между умрѣлите.“ При сичко туй Г. Журно и приятеля му настояваха да казватъ: „Тя е, безъ друго тя е“. Съвременно още тѣ изразиха отъ ново и твърдѣ енергически свѣята воля въ тая смисълъ. Въпрѣки сичките имъ усилия, лицето отговори не по малко енергически: „Нѣма я, казвамъ ви, че я нѣма.“

Внезапно то се стрѣсна и начала да трепери съ сичкото си тѣло. „Виждамъ единъ човекъ съ бѣли косми, казва то.—Попитайте го като какъ се казва.“ Бѣлокосмата човекъ отговори: „Азъ се именувамъ Г. Х....; умрѣлъ съмъ преди шестъ години.“ Това което е съвършено точно; Г. Х.... бѣше бащата на младото момиче. Момичето не бѣше умрѣло отъ раните си; щомъ оздравило, заминало за Бордо. Дѣлото се провѣри.

Лицето никога не бѣше чувало да се говори за това момиче, нито за баща му; тѣ бѣха за него съвършено непознати. Когато то се събуди, даде му се единъ фотографически албумъ, на когото то начала да обръща листовете както искаше. Внезапно извика и се сепна като изгледа очудено. „Азъ съмъ виждалъ този човекъ, каза то, като указваше на една фотография, която бѣше Г. Х...., азъ го видѣхъ, безъ да мога да кажа дѣ. Отнѣмете този образъ, отнѣмете го, не искамъ да го гледамъ.“ Подиграваха го съ неговото стрѣскане, додѣто то следваше да преобръща листовете на албума. Като видѣ една друга фотография, то се смѣти пакъ. „Що имате? го попитаха тѣ. Виждамъ тукъ дъщерята на Г. Х....“, отговори то, като посочаше на фотографията.

Като четѣ въкой тѣзи нѣща, отистина извънредни и чудесни, може да каже, непоправимите ске-

птици да се изоставатъ, като не се преобжрщатъ. Дѣлата са дѣла, тѣ иматъ свойството да бждатъ надъ сичко по-горѣ. Г. Журно, който не се вдава въ опитите освенъ да се просвѣти, освенъ отъ една сжвршенна лѹбовъ къмъ науката, е, тжй както и този който го спомага, приателя му, единъ сериозенъ човекъ, който нѣма предъ видъ освенъ истината, нищо освенъ истината! Той се задоволява да изложи сжвестно и точно, подъ една сжвршенна вѣрностъ, това което е видѣлъ. Дѣлото, което ми сжбщи, ако и да е чудесно и не тжй много общо, не е ново; то се е появявало много пжтя въ Франция и въ други мѣста по земята; да се придобие, достаточнo е да притежава нѣкой наука и да има едно добро лице. Почетните мои кореспонденти иматъ практика, иматъ интелигентностъ и наука, и доказватъ по-вече отъ единъ пжтъ, безъ да гледатъ на немилосжрдните изречения, произнесени противъ магнетизма, че той не е умрѣлъ, но се разпржска отъ день на день по-вече между интелигентите и числото на последователите му се умножаватъ ката день. Казвамъ магнетизмъ, понеже наименованието ипнотизмъ не е освенъ едно разнообразие на магнетизма подъ едно ново име; въ практиката често се случва дѣто трудно може да се узнае, ако нѣщото принадлежи на ипнотизма, или на магнетизма. Ясновидния сомнамбулизмъ, даже когато лицето е заспало чрезъ единъ ипнотически начинъ, е едно явление което се вижда да произхожда специално отъ магнетизма. Въ много случаи, като двама братя близнаци, ипнотизма и магнетизма си примѣзватъ тжй въ тѣхните дѣйствия, дѣто не може нѣкой да ги различи едно отъ друго.

(изъ *Шенъ Магнетикъ*)

Хорасъ Пеллие.

Молитвата

(изъ Revue Spirite)

Преди двѣ години и половина, азъ получихъ за пръвъ пѣтъ едно спиритическо съобщение. То бѣше кжсо, но твѣрдѣ ясно и една ффраза най много ми направи впечатление: Моли се за мене, имамъ нужда отъ молитвите ти. Това желание, азъ почти ще кажа тази заповѣдъ, проникна въ главата ми като гвоздѣй и се заби тамъ. Азъ никога не сжмъ мислѣлъ до сега, че молитвите ни, на насъ въплотените, ще могатъ да произведатъ такова влияние въ нематериалния свѣтъ; и ето единъ духъ, който, споредъ мене, трѣбва да е билъ твѣрдѣ напредналъ и споредъ туй твѣрдѣ честитъ, ми просѣше да се моля за него. Отъ начало се сжмнѣвахъ това да е точно. Нѣколко време по-послѣ, азъ самъ си станахъ медиумъ, и въ всѣко извѣстие идѣше това препорѣчване да се моля, нѣкой пѣтъ за мене си, други пѣтъ за другиго, за живи, за безплѣтни обичави, за непознати безъ име и история. Тогава започнахъ да предчувствувамъ голѣмата важностъ на молитвата; азъ тѣрсеѣхъ да си обясня таинственното ѣ дѣйствиѣ, питахъ за тази целъ невидимите си кореспонденти, и плода на тази работа ви предлагамъ днеска. Азъ не се лѣжа и знамъ колко е опасно по нѣкога да навлѣзе човекъ въ пѣтя на ипотезата; отъ друга страна чувствувамъ силно, че едвамъ сжмъ докосналъ това, което желаѣхъ да проникна; но ако въпроса изисква да бѣде по добрѣ изученъ, трѣбваше значи да се турятъ пѣрвите опѣтвания кжмъ една по-плѣна наука,

Всичкома, още отъ дѣтинството си, сме претѣрпѣли нѣкакво религиозно влияние; баща, майка, учители, приатели, са хвѣрлѣли въ сѣрдцето ни семена за вѣра, които живота, науката, изпитанието, особено, са ги развили и които са се преобѣрнали въ дълбоки коренни убеждения.

Всѣкой човекъ,—било че го изповѣдва или не,

че го нарича Господъ, сила или идеалъ—вѣрва въ едно възвишено начало, и това вѣрване съставя за насъ религиозното чувство.

Всѣко дълбоко и искрено чувство досега нужда да се изрази, да се прояви на вънка. Изразява се съ думи, проявява се чрезъ дѣйствиа. Сжщо ще бжде и за религиозното чувство, което ще намѣри въ молитвата изражението и проявлението си.

Ний можемъ, дѣйствително, да утвърдимъ че има два вида молитва: *изразителната* молитва и *задушевната* молитва. Първата е изражение на нѣкое чувство или желание, втората е нѣкое състояние на душата; едната произлиза изведнжжъ отъ сжрдцето като призоваване или викъ за опасностъ, любовъ, или признателностъ; другата прониква, освѣтлява, затопля, раздвижва цѣлия животъ; едната е минутно обезматериализиране на душата, която търси да се тури въ тѣсно сжприкосновение съ Бога и съ невидимите сили които предшествува; другата е едно постоянно възвишение на тази душа въ търсенето доброту, прогреса, истината, длжжността.

Първата, Господъ я чува, втората, Господъ я вижда.

Може би ще ми кажатъ: „Ето много утвърждавания: но какъ си го обяснявате?“

Нека се опитаме и нека изучимъ първо изразителната молитва. полета малко или много самороденъ на душата къмъ горѣ. Този полетъ има ли своето право на сжществуване? Адресува ли се на нѣкого? може ли да бжде отъ нѣкаква полезностъ?

Нѣкои се сжмнѣватъ, нѣкои го отричатъ.

„Вий молите Бога. добрѣ! но сжществува ли Господъ? Да предположимъ, даже че той сжществува, какъвъ е той?“ И человекъ достига по този начинъ изъ единъ пжтъ до задачата на задачите, до върховния въпросъ на Божието естество.

Далечъ е отъ мене претенцията да го разреша. Богъ сжществува: сжрдцето ни го желае, разума ни

го отгатава, стремлениата ни къмъ нескончаемото и сжвършенното ни кара да го предчувствуваме, по нѣкога неговата дѣйствителностъ ни се натрапва. Богъ *сжществува*, но не се опредѣля. Когато се опитваме да го докажемъ, наредъ срѣщаме сижнки. Догматите, казва Карлъ Секретанъ, са изкуственни дѣла, но дѣла на едно изкуство фатално осждено на безсилие.

Нека не закжснѣваме да се опитае да освѣтлимъ този вжпросъ; по-добрѣ е да пожелаеме щото отрицаиущите да почувствуватъ единъ день че има нѣщо си надъ тѣхъ.

Молитвата предполага единъ Богъ, който чува и който знае, и, за христианина, единъ Богъ който обича и който отговаря. Пóлета който ни носи къмъ него, значи, не е напразенъ, той има причина да сжществува. Но каква е ползата му?

За да можемъ да отговоримъ на този вжпросъ, нужно е да разберемъ отъ по-напредъ какво е молитвата, условиата, които трѣбва да изпжлни, за да бжде дѣйствителна, и по кой начинъ тя може да дѣйствува.

Какво е молитвата сама по себе си? питахъ азъ духовните си водители. Три различни отговора ми дадоха. Единия ми каза: молитвата е едно сжвършено божественно дѣйствие т. е., че въ отговоръ на вашето искане, Богъ ви праща направо или посредствомъ пратениците си, Духовете, утешение, сила, куражъ, здравие, даже и материални блага.

Другия: Молитвата е едно изпущане на една специална течностъ (флуидъ), различна споредъ този който моли, надарена съ извѣстни свойства и която дѣйствува въ невидимия свѣтъ като механическа сила.

Споредъ третия, тя не е друго, освенъ едно твжрдѣ силно трептящо положение на всеобщата течностъ, положение което снабдява молитвата съ особенните ѝ свойства.

Получихъ по послѣ много сжобщения, отъ които ми се вижда законно да закліуча, че има една частъ

истина въ всѣко едно отъ трите предположения. Това именно ще излѣзе въ последствие отъ настоящето изучване. Ще се задоволя за минута да кажа само едно отъ тѣзи извѣстия, което показва, колко са близо да се разбератъ партизаните на последните двѣ мнѣния. Ето го:

Вжплотените иматъ една твърдѣ лъжлива идея за молитвата; за това именно, тѣ се сжмплватъ въ силата и дѣйствителността ѝ. Тѣмъ е, наистина, мъчно да си я обяснятъ ясно, защото флуидното пространство, което е нейно, е много малко изследвано до сега отъ земното човечество. Обаче, азъ мисля, че вий можете да си отдадете отчетъ до извѣстна степенъ за това което се върши, ако ви кажемъ, че произведеното трептение отъ молитвата дѣйствува като истински материаленъ двигателъ въ флуидния свѣтъ; то зема, може да се каже, едно тѣло. Както електричеството за васъ въ физическото пространство, то (молитвенното трептение) става за насъ нѣщо видимо, силно, и това е което му позволява нѣкой път да дѣйствува отъ само себе си, нѣкой път пъкъ да бжде оползотворено отъ насъ съ целесжобразность. Извѣстни вжлни на етера произвеждатъ свѣтлината, извѣстни други — гласа, трети — електричеството; ще прибавя, че извѣстни други пъкъ силата на молитвата. Азъ не подразбирамъ нито думите, нито даже мисжлта които сжставятъ за васъ, вжплотените, молитвата; азъ подразбирамъ това особено положение на всемирната течность, която е *произведение* на мисжлта ви и която въ невидимия свѣтъ е една сила повече на наше разположение. Както вий си служите съ електрическата вжлна за да предадете на далечъ вашата мисжль, безъ обаче тази вжлна да има нѣщо общо съ самата ви мисжль — тѣ са двѣ твърдѣ различни нѣща, една причина и едно дѣйствие, — така молитвенната вжлна предава мисжлта ви, безъ да се смесва съ нея, на разстояние и съ една скоростъ невжобразими.

— Но, възразихъ азъ на събеседника си отъ другия свѣтъ, ако всичко се докара до единъ въпросъ на флуидно трептене, гдѣ е божественното дѣйствие?

— То е, ми се отговори, въ факта че дѣйствието на молитвата е подчинено на Божиата воля; то е въ законите, които управляватъ това дѣйствие, закони, които са били образувани отъ него. които произгласяватъ добрината му, както закона на притяжението възпѣва силата и величието му; то е въ самия актъ на тозъ, който се моли, защото вий сте работници съ Бога.

Да допуснемъ, че молитвата отпечатвала на всемирната течностъ едно разтрептяване способно да го измени така, щото да се състави отъ него този особенъ елементъ, когото невидимия ми кореспондентъ нарича молитвенна вълна. За да стане това, тя непременно трѣбва да изпълни извѣстни условия. Нека я сравнимъ, за да си дадемъ по-лесно отчетъ, на това друго трептящо положение, което произвежда свѣтливата лъча. Тази лъча е толкова по-силна, колкото огнището отъ гдѣто излиза е по-горѣщо; тя преминава съ една позната но чудна бързина най-голѣмите пространства; тя срѣща по пътя си малки и голѣми свѣтове, които освѣтлява мимоходомъ, материята даже сама не ѝ е всѣкога сѣнка: слънчевата свѣтлина не ѝ ли иде презъ облаците на едно покрито небе? Джамовете на нашия прозорецъ препятствуватъ ли на лъчите да идатъ да развеселятъ жилището ѝ?

Така прави молитвата ѝ, обаче съ двѣ разлики: първо, силата ѝ не отслабва като се отдалечава отъ центра на произвеждането си и тя достига да накара да се почувствува чакъ въ най-далечните страни; освенъ това, като скоростъ за предаване, тя е много по-бърза отъ свѣтлината, гласа, и пр., които са много материални явления въ сравнение съ нея. Колкото по-се отдалечаваме отъ идеята за материята

(тази дума е зета въ най-обикновенната си смисълъ), толкозъ по-вече понятията за бжрзина, сила, пространство се увеличаватъ. Материата въ зарясто положение е надарена съ свойства много по-енергични отъ колкото въ други форми. Колко ли изненади бждщето ни запазва въ тази областъ!

Ний казахме че свѣтливата лжча е толкова по-силна, колкото е по горѣщо огнището отъ гдѣто излазя. Сжщо, полета, които ни носи за да се молимъ, и който се задържа до нейдѣ отъ материалните условия на настоящето ни сжществувание, трѣбва да бжде колкото е възможно по силенъ; за това трѣбва щото сжрдцето да бжде препжлнено съ любовъ къмъ Бога и къмъ ближния ни. Но изискватъ се и други условия още, и върху тази точка духовните ми водители настояха по единъ сжвършено особенъ начинъ. Молитвата трѣбва да излазя сжвѣмъ свободно отъ едно скромно, справедливо и искрено сжрдце.

Азъ не говоря, това само по себе си се разбира, за тѣзи направени молитви които преповтаряме безъ много да знаеме какво казватъ, нито за тѣзи, които претендиратъ да иматъ за следствие придобиването на нѣкое материално благо. Тѣ едвамъ заслужватъ хубавото име което имъ даватъ. Азъ нѣмамъ предъ видъ освенъ молитвата кажи ж-лаема, или доброволна на душата, която излазя, така да се каже, минута отъ земните си недра за да се приближи до Бога, или до тѣзи, които е изгубила по настоящемъ и които обича до вечностъ. Такава молитва е нѣщо свѣто, тя трѣбва да бжде направена съ благоговение. Тя ще бжде предшествувана отъ едно малко размислеване, сжредоточение, едно вгледване въ себе си, единъ прегледъ на сериозна и строга сжвестъ, така щото да види човекъ ясно въ сжрдцето си.

Тя трѣбва да бжде искрена: „Не изговаряйте никоя дума, ми каза единъ духъ, която не е точно изражение на вашата мисълъ; не казвайте, напри-мѣръ: Азъ се разкайвамъ, ако не сте сжвършено

увѣренъ че именно разкайването ви въздушевява. Нито се молете, когато духа ви е отвлѣченъ и много занятъ съ нѣкоя материална идея. Но, отъ друга страна, не чакайте вечеръ или пакъ нѣкой особенъ часъ за да се издигнете къмъ Бога съ мисълта си. Щомъ се почувствувате наклонни, оставете душата си да се отвори предъ сжрдцето на божественния Баща. Какво му важи, на Него, времето и мѣстото? Единъ простъ погледъ издигнатъ къмъ небето е по нѣкога много по красноречивъ, отъ колкото една дълга молитва умно казала на обикновения часъ. Издигайте сжрдцата си на горѣ до колкото е възможно по-често; тѣ трѣбва, за да бждатъ добри и честити, да летятъ всекога надъ земята“.

Сега, като разгледахме изходната точка на молитвата, нека видимъ какъ отива, какъ дѣйствува и какви са нейните послѣдствия.

Всека молитва отива до Бога, даже ако и тя да е адресувава на нѣкой посредникъ, и дѣйствието ѝ всекога е зависимо отъ висшата воля. Но това дѣйствие е много по-разпространено отколкото би повѣрвалъ нѣкой, защото то се чувствува въ сжщото време отъ този който моли, този комуто се адресира и онзи за когото се моли.

Това дѣйствие е сжщественно флуидично. Трѣбва да има, и Духовете сами ни учатъ че има, въ невидимия свѣтъ една нескончаема разнообразностъ отъ флуиди (течности) и флуидни положения и сжединения. Въ свѣта, който подпада подъ нашето чувство, ний виждаме материята подъ три главни форми, но изменяеми въ безконечностъ, било чрезъ дѣйствието на естеството, било чрезъ човешката ржка. Флуида има сжщо различни общи положения, способни на безчисленни изменения подъ влиянието на непознати сили и подъ ржката на невжплотените, споредъ целта която гонятъ.

Флуидите — носители на мисълта ви, ми казва единъ отъ тѣхъ, не са всичките отъ еднакво естест-

во. Сравнили са ги, за да разберете, съ електрическата течностъ, защото тя е едничката позната отъ вжплотените въ дѣйствиата си, ако не въ своята сжщностъ, и която е допусната отъ науката. Скоро ще бжде сжщото и за магнетическата течностъ. Тѣзи са привлѣкли вниманието първи и могатъ да бждатъ изучени, защото са най-материални, най-человечески. Не е сжщото съ тѣзи, които дѣйствуватъ въ душевните явления, като мисълта. Тѣ са отъ естество много по-необхватимо, и, ако сме ги сравнили съ електрическата течностъ, то не е, че ний ги оприличаваме; има между тѣхъ, за насъ, една твърдѣ голѣма разлика отъ плътностъ.

Благодарение на тѣзи толкова различни сили, дѣто Духовете могатъ да дѣйствуватъ вжрху материата, вжрху нами и помежду си, и това ще ни помогне да си сжставимъ едно понятие за туй, което се извжршва въ невидимна свѣтъ, когато молитвата е произвела трептението косто знаемъ.

Ний казахме: тя дѣйствува най-напредъ вжрху онзи, който я прави.

Да предположимъ единъ вжплотенъ, който се моли за своя смѣтка. Въ всѣка молитва отъ тази категория, истинската полза е може би сжсредоточението въ самага себе си, което трѣбва да направимъ. За да благославяме, трѣбва да припознаемъ дадените добрини; за да искаме прошка, трѣбва да изповѣдаме грѣшките си; за да привикваме на помощъ, трѣбва да имаме чувството за слабостта си. Даваме си така единъ малко много точенъ отчетъ за положението си и освѣтляваме още по-вече собствения си пжтъ. Нѣма ли, между другото, едно интимно чувство отъ успокоене, тишина, въ идѣята, че тургаме сждбата си въ добри ржце? Значи, независимо даже отъ резултата, който може да последва по единъ малко или много чувствителенъ начинъ, има вече една полза за вжплотения въ единствения фактъ че се е молилъ.

Ще бжде сжщото, ако той се моли за други освенъ себе си. Той може да го направи, било то за въ полза на вжплотените, било то за братиата си въ пространството. Въ двата случая, ще се установи едно флуидическо течение между него и предметъ на молитвата му; *тя ще подвйства* вжрху този предметъ и *ще вжздвйства* вжрху онези за които се е молилъ. Ако последния има преимуществото да бжде медиумъ, той ще си даде отчетъ за тази реакция, защото той ще почувствува при вжзвржщането на флуидическото течение едно малко или много дълбоко впечатление отъ блаженство или страдание, споредъ това да ли предметъ на молитвата му е честитъ или нещастенъ. Но, медиуми или не, ний сме всичкома солидарни и сме длжжни да изпитаеме нжкое задоволствие че сме направели добро нжкому чрезъ нашата молитва.

На второ мжсто, молитвата джйствува вжрху онзи кжмъ когото тя се обржща.

Това предполага, че ний се адресираме по нжкога кжмъ други, освенъ Бога, защото ще бжде много смжло да претендираме, че знаеме, какъ тя джйствува вжрху свржхестественния умъ. Ний привикваме наистина на помощъ Духовете, въ които ний сжглеждаме водители, защитници, сжветници, непознати сили способни да джйствуватъ тамъ, гджто положението ни на невжплотени ни препятствува да проникнемъ. Нашето проникване ги достига всжкога, колкото и отдалечени да са, може би, но тж не са всжкога въ положение да го схванатъ, още по малко да отговоратъ, или въ всжкой случай, поне само съ позволенieto на Бога. Какво се извжршва тогазъ съ тжхъ? Ако сме извикали на име единъ Духъ, въ когото имаме довжрие и който е свободенъ да ни отговори, ний просто сме го привлжкли кжмъ нази си и той ще джйствува послж споредъ както види за нужно. Но ако ний сме искали отъ Бога да ни даде помощта на Духовете, безъ да окажемъ на нжкой по

единъ особенъ начинъ, то тогазъ ще бѣде сѣвършено друго нѣщо. Това не е вече свободно дѣйствие за тѣхъ: отговора който ще се даде една длъжностъ, която тѣ иматъ да изпълнатъ, длъжностъ която е по нѣкога една награда, по нѣкога едно изпитание за тѣхъ; то е награда и следователно щастие, когато то е единъ случай за Духа да направи добро на единъ любимъ вѣплотенъ; то е едно изпитание, когато се отнася за нѣкой живъ, къмъ когото Духа храни лоши чувства. Ахъ! ми казваше единъ отъ тѣхъ, колко голѣма мъка имаме по нѣкога да се победиме и да се сѣгласиме на това което искате и което Богъ е счелъ за добро да ви се даде! Какво огромно изкушение зарадъ насъ! Ний сме привлѣчени къмъ този, който се е молилъ; ний го мразимъ. може би, и ний сме натоварени да му направимъ добрина! Много се поддаватъ и на мѣсто да изпълнятъ благословената мисия която имъ е била повѣрена и която щѣла да принесе добри плодове за тѣхъ тѣй сѣщо, вѣзползуватъ се отъ насиленото приближаване за да смуцаватъ вѣплотения, да го накаратъ да страда, може би. Но, прибави Духа, отговорността на тоза дѣйствие е раздѣлено; ако вѣплотения не е изпусналъ въ молитвата си освенъ чисти мисли, пратеника не би могълъ да упражни това печално влиание.

Молитвата, адресирана къмъ Духовете, дѣйствува по единъ сѣвършено други начинъ, когато на мѣсто да бѣде едно искане за помощъ, тя е изражението на нашата признателностъ, нашата вѣрностъ, нашата любовъ. Този полетъ, който се вѣзкачва къмъ Бога, се излива въ благословии върху тѣзи, които са го вдѣхновили. Това е една радостъ повече, прибавена къмъ радостите имъ, едно впечатление на дълбоко и пълно щастие, което не ни е познато на нази, които не знаеме какво е чисто душевно щастие. Тази молитва е една симпатическа и силна свръзка по между видимите живи, които вѣз-

питава, и невидимите живи, които привлича. Но нека си смомняме, че невидимите не са друго освен посредници или изпълнители на висшите заповѣди, и нека се пазимъ да ги приближаваме твърдѣ много до божественното; нека ги обичаме, а не да ги обожаваме.

Ний дохождаме до третата и най-главната дѣйствиуища сфера на молитвата, да узнаеме влияието ѝ върху оногози, за когото се молимъ.

Това влияние е огромно, може да кажемъ почти безконечно, толкозъ много и различни са неговите дѣйствиа, по многочисленни, отъ колкото човекъ би помислилъ, защото има въ тѣхъ, които не са нито видими, нито похватливи, но които човекъ би почувствувалъ, ако би имъ отдалъ малко по вече внимание. За нещастие, облѣгатъ се много върху едно вѣжикашно, специално послушание отъ Бжия страна. Безъ сжмѣнниъ, ний сме въ правото си да вѣрваме за едно последствие; религиата не е само едно отношение на човека къмъ Бога, тя е тѣж сжщо едно отношение на Бога къмъ човека; значи, въ молитвата, която е изражение на това, трѣбва да има тѣзи двѣ нѣща: единъ човечески актъ, понишането душата нагорѣ; и единъ божественъ, отговора, послушанието; безъ това, тя ще бжде безъ полза. Както тя не трѣбва да има за цель нѣкое материално искане, така сжщо ний не трѣбва да очакваме нѣкое необикновено, чудесно дѣло, нѣкое незаслужено щастие, или нѣкое особено избавление. То ще бжде между впрочемъ нелогично да искаме блага, защото ний сме тука на земята за да се изкупуваме чрезъ страдание и да напредваме чрезъ изпитание.

Има случаи, не отричамъ, гдѣто извѣстна молитва е получила отговора си незабавно съ нѣкой фактъ; има хора, Лиутеръ между другите, които здраво са вѣрвали на тази чудесна сила на молитвата; но тѣзи са рѣдки изкліучения. Гдѣ е около наши толкози горѣща молитва за да произведе това което

черковата нарича чудо! Гдѣ е около нази вѣрата, която поклаща планините, като дѣйствува чрезъ милостивията, поддържана отъ надѣждата? Уви! колко сме далечъ отъ този идеалъ!

Ако ний не можеме да претендираме на таквъзъ едно послушание, излишно ли е да се молимъ? Не, ний можемъ да имаме довѣрие, че нашата молитва е послушана и че тя ще принесе плодовете си; тѣ, може би ще бѣдатъ много различни отъ тѣзи които искаме, но тѣ не ще да бѣдатъ по-малко дѣйствиелни, даже ако и да не ги забелѣжваме, защото тѣ могатъ да се произведатъ въ отвлѣчени форми. Нека се молимъ за нѣкой страдаиущъ: той не ще бѣде изцѣренъ въ сжщата минута, но ще се почувствова облекченъ физически и морално, двѣте наведнжжъ, може-би;—за единъ вкоренѣлъ грѣшникъ: той не ще бѣде преобжрнатъ като по чудо, но тикнатъ въ единъ по-добъръ пжтъ: остава той да слуша сжветите, които му се шепнатъ въ ухото на духа му;—за единъ наскжрбенъ: не ще го отклонятъ да не плаче, но той ще почувствува около себе си симпатиа и утешение; празнотата ще му се види по-малка, раздѣлата по нищожна;—единъ невежа ще бѣде подпомогнатъ въ трудовете си и духа му ще се отвори малко по малко къмъ свѣтлината;—единъ щастливъ ще почувствува едно благополучие по вече, това именно да се чувствува всѣкога по-обичанъ. Всичките тѣзи послѣдствия не се виждатъ, нито се похващатъ, наистина, но тѣ сжществуватъ. Тѣ са, споредъ изражението на единъ отъ моите духовни водители, флуидически благодати.

Да видимъ какъ такива слѣдствия се произвеждатъ.

Да предположимъ пжрво, че ний се молимъ за единъ други вжплотенъ. Ако той се намира въ едно щастливо положение, молитвата ни не ще бѣде между Бога, него и нази, освенъ една силна връзка по-вече. Но колко е рѣдкжъ този случай! Колко са по-мно-

го численни нашите другари страдаіущи по пжтя, „отруднени и претоварени“, умираіущи, може би!

Нека стрѣлнемъ нашата прозба; тя ще бжде чута. По единъ знакъ на Господаря, по една заповѣдъ, която е предадена отъ негова страна, всичките невидими сили са готови да дѣйствуватъ по-вече и по-добрѣ отколкото би могла да направи най-добрата воля заробена въ едно земно тѣло. Споредъ случая и особенните обстоятелства, както и въ средата гдѣ-то трѣбва да се дѣйствува, помощта ще бжде малко или много бжрза, успѣха малко или много чувствителенъ, грижата разпредѣлена по различни начини между различните групи на Духовете. Има нѣкои, наистина, които иматъ за специална задача да утешаватъ наскжрбените, да окуражаватъ отпадналите духомъ, да усиловатъ политаіущите стжпки; други, Духове лѣкари, дохождатъ на помощъ на немощните, болните; други още, химистите на невидимия свѣтъ, приготвятъ флуидите, които трѣбва да се употребяватъ и ги подлагатъ на всекакжвъ видъ изменения, които ще отворатъ единъ день широко очите на земните химици; други още не са друго освенъ прости помощници на по-скромните служби, но не по-малко полезни, и конкуриратъ отъ своя страна за осжществението на ожидаемия резултатъ. Всекой, тамъ горѣ, има своя си частенъ занаятъ и го следва много по-сигурно, отколкото това е възможно у вжплотените, гдѣто материалните нужди за сжществуване дохождатъ твжрдѣ често да поставятъ спжнки на най-горѣщите аспирации и на най-законните усилия.

Когато се молимъ презъ разстояние за нѣкой боленъ, ний привикваме при него лѣчителни духове, които обсжждатъ на часа за това, което иматъ да направятъ; тѣ оползотворяватъ поправителните флуиди, които намиратъ въ огромната свѣтска лаборатория и си служатъ споредъ случая, както електрика управлява споредъ волята си тока, съ който естеството го е снабдило,

По между тѣзи Духове има едни, които нищо не могат да направятъ безъ помощта на нѣкой медиумъ, нуженъ посредникъ, макаръ и често отдалеченъ, между тѣхъ и болния. Въ този случай, то е молитвата-флуидъ на медиума, съединена съ флуидите на Духа, който се разлива, така да се каже, въ малко или много изобилни вълни върху оногози, за когото се касае да се утеши или излѣчи. Понѣкога молитвата-флуидъ се произвежда отъ самото лице което се моли; такъвъ е случая съ едно число медиуми лѣчители; тогава той има едно голѣмо подобие съ магнетическия флуидъ, но той е много помалко материаленъ отъ него.

Това здравословно дѣйствиe, било че е дѣло на Духовете сами или подпомогнати отъ медиума, бива понѣкога унищожавано отъ противодѣйствието на условиата, въ които то се проявява. За да могатъ благоносните флуиди да дѣйствуватъ, тѣ трѣбва да срѣщнатъ една чиста, спокойна и благословена атмосфера. Между това, преди да добавятъ до болния, Духовете твърдѣ често са заджължени да пречистатъ атмосферата отъ тежките флуиди, които са се натрупали. За това, трѣбва имъ най-напредъ да дѣйствуватъ върху здравите, и пакъ колко мжнотии не срѣщатъ тѣ! Ако тѣзи се смислеваха да се молятъ на свой редъ, какво улеснение щѣше да се даде на невидимите лѣчители! Тази молитва, като се издига, ще направи единъ пътъ въ гѣстата атмосфера и, като една слънчева лъча въ едно изяснено сине небе, добросторни изливания ще се изсипятъ върху болния. Но или незнаемъ, или не го правиме доста. Ний, които знаемъ, когато се молимъ за нѣкой отъ приятелите си страдающъ физически, нека се молимъ въ същото време и за онѣзи, които са около му; да се потрудимъ да дѣйствуваме върху имъ, да образуваме едно силно течение помежду тѣхъ и нази, защото отъ тѣхното положение зависи до известна степенъ онова на самия боленъ. Ако ний сме въ близъ

ко сжседство, дѣйствието му ще бжде по-прѣко и следователно по-силно. Нека внимателно се набліу-даваме, за да не привлѣчемъ вѣрху му освенъ доб-ри флуиди; отъ нашата молитва зависи резултата; ако тя е отъ лошо качество, ний напакостяваме, от-колкото да подобримъ.

Ако то е едно морално страдание, което ний трѣбва да утешимъ, струва ни се че тука не се ка-сае вече за флуидическо влиание; но и тука е тѣй, обаче, само че то ще бжде вѣрху главата, вѣрху мисълта на страдаіуцна, дѣто трѣбва да се упраж-ни това дѣйствие. Тука частта на невидимите е по-малка, нужно е щото да се присжедини личната ра-бота на оногози, за когото се молимъ; трѣбва той самъ си да се тури въ благоприатни флуидически условия чрезъ трудовете си, подчинението си на Бо-жиата воля, разкаянието си, желанието си да победи скржбата, за да могатъ духовете, които даватъ по-мощта си, да повлияятъ на него.

Струва ни се, че толкози различни условия мо-гатъ да бждатъ рѣдко изпжлнени. Да не се очудва-ме, прочее, ако забелѣжиме, че нашата молитва не е произвела резултата, когото сме очаквали; нека само помислимъ за всичките сили, които сме турили въ дѣйствие, безъ да додозираме, и нека вѣрваме че ще излѣзе нѣкое добро отъ нашите трудове.

Струва ни се, тѣй сжщо, че трѣбва едно дълго време до гдѣто молитвата ни се вѣзкачи до Бога, додѣто заповѣди бждатъ дадени и изпроводени и Духовете извѣршатъ нуждната работа. Но въ сжщ-ностъ всичко това трѣбва да се извѣрши съ една мигновенностъ, каквато ний не можемъ да си пред-ставимъ. Ний само можимъ да си направимъ едно понятие, като сравнимъ скоростта на флуидическото течение съ течениата които ний по-добрѣ познаваме, напримѣръ, съ нервната вълна. Галопа на нѣкой конъ изведнжжъ проецава отзадъ ви; вий се отдржп-вате една крачка на страна; нагледъ това е нищо,

единъ мигъ, а при това какво се е извършило? Гласа е ударилъ тѣпанчето ви; чувствуванieto е предадено отъ него и е преминало цѣлиа слухателенъ апаратъ, едно нервно течение го е занесло въ мозъка; този е получилъ депешата, зель белѣжка, обседилъ какво трѣбва да се направи и изпроводилъ едно ново нервно течение въ краката, съ заповѣдъ на извѣстни мускули да подвижатъ извѣстни кости, най-послѣ да произведатъ нужното движение, за да турятъ цѣлото тѣло вънъ отъ опасностъ. Какъвъ пжтъ! каква работа! и това за колко време? Една частъ отъ секундата; това ви се показва съвършено мигновено; и между другото това явление на предаване се е произвело въ едно материално тѣло и скоростта на нервната вълна е много слаба сравнена съ електрическата, напримѣръ. Колко повече можемъ да предположимъ ний за флуидическите явления една нечувана скоростъ и можемъ да допустимъ, че нашата молитва може да подѣйствува мигновено презъ баснословни пространства.

Да се върнемъ сега на нейното дѣйствие около нами. Има единъ случай, гдѣто тя трѣбва да има едно бързо дѣйствие, то е при нѣкой умирающъ.

Той си отива, последните прощавания са произнесени, последните погледи разменени; вижда се даже че той е изгубилъ съзнание за това което се извършва около му. Дали е вѣрно? Всичките наши земни длжности къмъ него извършени ли са? Естеството само ли трѣбва да довърши дѣлото? Не! има нѣщо да се прави; трѣбва и можемъ да помогнемъ въ раздѣлението на този духъ, на когото последните материални свръзки са готови да се скъсатъ; за това трѣбва да се молимъ, да се молимъ съ пламенностъ.

Има духове натоварени да се грижатъ за умирающите; тѣ не очакватъ призивъ за да добавятъ, разбира се, но колко по-лесно тѣ могатъ да дѣйствуватъ, ако, като издигаме душата си къмъ Бога,

ний сме изменили положението на флуидите около онзи който си отива.

Молитвата притежава наистина една голѣма сила на очищение. Тя не се ограничава да отпечати на флуидите едно трептящо движение; тя завлича съ себе си частици отъ тѣзи, презъ които минава, както едно течение въздухъ даже чистъ занася съ себе си безчисленните атоми, които ний виждаме да се люлѣятъ въ една слънчева лъча. Това което прави известни флуиди тежки, то е количеството на материалните начала които носятъ съ себе си. Значи, ако нѣкое различно течение ги премине и имъ отнеме минавайки нѣкои частици отъ тази материалностъ, тѣхното положение ще бѣде малко изменено, и това толкози по-вече, колкото дѣйствието е по-силно и за по-дълго време. Флуидите носители на мисълта и молитвата, като са отъ едно много по-чисто естество отъ тѣзи, които ни заобикалятъ, ний произвеждаме, като се молимъ, едно съвършено преобразование на окръжаващите флуидически кръгове, ний ги правимъ по-малко гъсти, по-малко тежки, ний ги пречистяваме, съ една дума. Колкото по-вече едно тѣло е по-малко плътно, толкози по-лесно се преминава отъ друго тѣло; следователно, околдушника на умирающа, като срѣща по-малко съпротивление въ една флуидическа среда, пречистена отъ молитвата ще се освободи по-лесно. Има всѣкога, между другото, голѣми усилия отъ страна на духа, който се обезплътява; той ще да се бори може би отчаяно противъ смъртта преди дѣйствието на освобождаването да е почнало; но веднѣжъ дошелъ до тази точка, той не ламти за друго освенъ да скъса съвършено и безвъзвратно последните свръзки които го още приковаватъ. Естеството му помага отъ своя страна като захваща да разтѣква частиците на това тѣло, гдѣто материалните начала на живота се изчерпали.

Възможно е щото умирающа да не си дава

отчетъ за това което се извършва; много са Духовете, които не вѣрватъ че са умрѣли; но дѣйствието на молитвата за това не е било по-малко благотворително. Длъжността на живущите е ясно очертана въ това обстоятелство. (Слѣдва).

Спиритизма и пресата

(изъ Messenger)

Г-нъ Д-ръ Иосефъ Сакре—Лортуаръ е обнародвалъ една твърдѣ любопитна брошура върху *явленията на съвременния спиритизмъ*. Читателя ще намѣри, освенъ едно изложение на лични възгледи, и единъ уменъ изборъ на факти, опити, явления, на които истинността почива почти изключително върху познатостта на записавшите ги. Нека прибавимъ, че ще ни се види мъчно да помѣстимъ по-вече привлѣкателни епизоди въ толкова малко страници и че това изобилие и тази краткостъ ще спечелятъ на г-на Д-ра Сакре признателността на любопитните, изследователите и всички свѣтски хора.

Всичко въ тази сбирка е за цитиране и азъ на драго сърдце би отетжилъ разказа на доктора, ако малкото мѣсто, което имамъ на разположение, не ме заставя да избира най-привлѣкателните пѣща—като напримѣръ: чудния опитъ контролиранъ въ Неаполъ отъ докторите Ломброзо и Тамбурини, въ течението на когото тѣ видѣха мобили да сканатъ отъ единия край на стаята до друга, една ракла да се движи полека, като да е тикана отъ пѣкото си, единъ динамометръ да се осредоточи до толкова, щото да показва единъ натискъ отъ четиредесетъ кила. Азъ ще надостоя по-дълго върху телепатическите явления, т. е. върху точността на предчувствията, дѣйствието на разстояние — прѣзъ океани и свѣтове, на сигурна и съвършено непозната съобщителна сила.

Единъ примѣръ: Вий живѣете въ Брикселъ и

изведнѣжъ, безъ видима причина, вий помисліувате за приателя си Х...., който живѣе въ Конго, и вий си представяте че той е умрѣлъ. Понеже не знаете даже дали е той боленъ, вий отмахвате този утечкающъ сжнь въ будно сжстояние отъ главата си, и, до вечерта вий не помисліувате по-вече за него. Подиръ нѣколко дена вий се научвате за смъртта на Х.... Той е умрѣлъ въ сжщия день, въ сжщия часъ, когато спомѣна му ви е посетилъ. Имало е тука телепатическо предаване.

Тѣзи явления са много по-чести, отколкото човекъ би повѣрвалъ. Колко пакъ ви се е случвало да срѣщнете неочаквано нѣкой приатель, когото не сте виждали отъ много години, и да го поздравите съ това възклициание:

—А, гледай! чудно нѣщо!... Нѣма петъ минути откакъ помислехъ за васъ!

И това е било истина. Спомѣна на изгубени ви е дошелъ въ такива условия на самородностъ, гдѣто вий не можакте да видите друго, освенъ едно глупаво съвпадение. И това е телепатическо явление. Г-нъ Сакре—Лортуаръ не ни дава никой отъ този родъ, и азъ го сжжелявамъ, защото дребнавите примѣри показватъ по-вече сжществуващието на телепатиата, отколкото изкліучителните проявленія. Обаче зная два случая, много чудни, наистина поразителни, които записвамъ по долу, защото тѣ са ме привлѣкли по своята си неотречима дѣйствителностъ.

На 5 и Мартъ 1863 год., въ Парижъ, г-жа Баронеса Д., като минаваше презъ салона си, по десетъ часа сутрината, нададе единъ страшенъ викъ и падна въ псвестъ. Притекоха се. Като доде въ себе си, тя показа на портрета на сина си, въ кавалерийска офицерска униформа, и обяви, че е видѣла дѣното око на този образъ да се разжсва и да протича по този образъ една дълга струя отъ кржвъ. Увѣриха я, като ѝ показаха портрета непожтнатъ. Тя се успокои. Сутрината пристигна новината за

смъртта на подпоручика Д..., убийтъ съ коршумъ въ дѣсното око, на 5-и Мартъ, въ атаката на Пусбла.

Втори фактъ: Преди двѣ години, въ Лондонъ, г-жа Т... се представи въ адмиралството, въ Хуаитъ — Холъ, и попита дали са получили новината за смъртта на мъжа ѝ. Тя обяснява, че същата сутрина, около седемъ часа, тя се събудила съ втѣлпена идея че мъжа ѝ, офицеръ въ Индия, е умрѣлъ. Никакво извѣстие въ тази смисълъ като не е пристигнало въ администрацията, изпращатъ г-жа Т., като я помислили че е полудѣла. Три дена по послѣ новината пристигна, но адмиралството се намираше въ несъгласие съ г-жа Т... върху датата на смъртта. Вдовицата настоява, като поддържа чистаинственното откровение не би злоупотрѣбляло довѣрчивостта ѝ. Телеграфиратъ, провѣрватъ; — и г-жа Т... има право. Мъжа ѝ умрѣлъ въ същата минута когато тя го е отгаталя.

Ето два неопровержими телепатически факта. Тѣ са записани и контролирани отъ голѣми публични администрации. Тѣзи гаранции са докарали нѣкои наблѣдатели да направятъ опити отъ поволна и обсеждана телепатия, да основатъ едно предавающе дѣйствиe на разстояние помежду тѣхъ и други лица. Придобитите резултати оставатъ съмнителни и рѣдки; тѣ никакъ не изваждатъ телепатията изъ тъмницата гдѣто тя още стои затворена.

Недѣйге заклѣчва отъ туй, че трѣбва да върваме слѣпо въ магіосничеството, гледането на карти и въ врачките. Кажете си само, че ний сме скаяни невежи и че, ако чудесното ни плаши, то е само защото сме изгубили това понятие. Человечеството е имало време на магични епохи на чудотворства, възрасти на чародѣйства, въ които се е разцвѣтѣла всичката романтичностъ на цървите книги. Благодарение на прогреса, ний направихме сиромашко нашето научно богатство.

Нека това не ви се вижда парадоксално. Аслж

и парадокса не е, освенъ една обща мисълъ, която не е узрѣла.

Други телепатически фактъ. — „Считате като установено, ми пиши единъ докторъ отъ Оденардъ, щомъ единъ фактъ е записанъ отъ една голѣма общественна администрация. Въ това има наистина единъ контролъ, но не абсолютна гаранция. Едно съдебно телепатическо явление доказано съ процесъ и прекарано чрезъ ржшетото на съдебно-медицинското изследване ми вдъхва по-вече довѣрие“.

Драги ми докторе, азъ имамъ съдебно телепатически фактъ, но не мога ви говори за съдебно медицинско изследване. Въ единичкия телепатически фактъ доказанъ по случая на едно криминално разбирателство, лѣкарите експерти не се намесиха никакъ, — щастливо обстоятелство, което му остави всичката негова очевидностъ.

Ето историята. Азъ я пиша както си я спомнямъ, понеже нѣмамъ английската книга която я популяризира; значи, вий нѣма да намѣрите друго освенъ приблизителната дата и никакви имена. Спомнямъ си само че тази извънредна трагедия се случи въ селото Редъ-Барнъ, на нѣколко километра отъ Лондонъ. Колкото за времето: то бѣше малко преди французко германската война.

Въ Редъ Барнъ, прочее, живѣеше единъ благороденъ чифликчия, богатъ и на почетъ, който прелжсти момичето на единъ земледѣлецъ. За улеснение и ясностъ на този разказъ, ний ще туримъ имена на тѣзи личности; любовника ще наречемъ Вилиамъ и любовницата Мари. Следъ една година и по-вече на любовни сношения, голѣмия селски собственикъ, като искаше да направи една ползовита свадба, помисли да се раздѣли съ Мари, съ тази искренна любовница, на която посещенията ѝ го компрометираха. Младата мома възнегодува, напомни му нежността си, жертването на дѣвството си, размените клѣтви. На кжсо — както казватъ хората, на кои-

то жената е само една натрапа или лигавщина—тя бѣше станала нетърпимо отекчителна.

Това внуши на Вилиамъ решението да я затрие.

Той излѣзе съ единъ малкъ пакетъ подъ мишница и отиде да настигне Мари на полето, до една пътека или подъ едно дърво, като ѝ каза:

— Ако искашъ, ний ще отидеме въ Лондонъ да се вѣнчаемъ, защото тука не би посмеилъ, по причина на положението ми. Азъ ти нося мъжки дрехи. Ти ще ги туришъ скритомъ тази нощъ и ще додешъ да ме намѣришъ у дома, като се пазишъ да те не видятъ. Тутаки ний ще тръгнемъ... Остави у вази си, за родителите, едно писамце, въ което ще кажешъ че ти отивашъ за Лондонъ, безъ друго обяснение, и че ти ще имъ извѣстишъ, каквеси, що си, по-сетнѣ.

Младата мома послуша. И никой не я видѣ отъ тогази.

Петъ или шестъ месеца се изминаха. Бащата и майката на Мари напраздно питаха въ полицията. Както и навѣрно сте си помислили, първото имъ посещение бѣше у Вилиама, които се преструваше че много му е чудно това и се ограничаваше да казва, че той отъ дълго време не билъ видѣлъ младата мома. И понеже изчисляватъ че по двѣ, средно число, изгубвания се случватъ въ Лондонъ, то и полицията престана да търси тази селенка.

Майката на Мари се разболѣ отъ скръбъ. Въ бжлнуванието си тя не преставаше да вика за дъщеря си и, понеже се опитваха да я утешатъ, като ѝ известяваха, като ѝ даваха надѣжда за връщането на малката, тя отговарѣше:

— Не. Не се мъчете. Азъ никога не ще я видя пакъ. Тя е умрѣла. Азъ съмъ сигурна че е умрѣла. Виждамъ я!

Единъ день, близо да агониата ѝ, тя прибави:

— Азъ я виждамъ, умрѣла... Тя е облѣчена съ мъжки дрѣхи,—черно палто, сиви панталони.... До нея, въ трапа, стои плжстената ѝ шапка.

Естествено отдаваха тѣзи бѣлнувания на трѣската.

Малко по малко, болестното положение като се влошеви, болната стана по злѣ и изглеждаше вече като сѣнка, безтѣлесенъ образъ, захваща да се вижда че отгатаването на драмата, откровението на непознатото се точно опредѣли въ дѣното на този духъ, почти умрѣлъ. Тя извика:

— Тичайте у Вилиамови. Влезте въ сайванта, отровете земята и вий ще намѣрите тѣлото на бѣдното ми дѣте!

Понеже не се решаваха, тя се издигна, скочи отъ лѣгло то си, безъ да гледа на съпротивлениата на околните. И хората, които се намериха тамъ, присѣтствуваха на едно нечувано зрѣлище.

Едвамъ облѣчена, последвана отъ своите си изплашени, старата се затече презъ пѣтищата, лудешкомъ, като ли че нѣкоя отмѣстителна сила я дръпна повелително за рѣката. Придружиха я до сайванта дѣто безъ никакво двоумение, тя показва мѣстото, когато Вилиамъ, като прибѣднѣ, тѣрсеше да избѣга.

— Копайте! Копайте!

И, още отъ пѣрвите удари на копачката, умрѣлата се виде, въ положение и костіумъ точно тѣй както ги предизвѣсти.

Вилиамъ бѣ арестуванъ, осѣденъ, обѣсенъ.

Нѣма ли въ това телепатическо явление отвѣдъ гроба, въ това чудо на майчината любовъ по-силно отъ смъртта, нѣщо което да знае най-скептиците, най-вироглавите къмъ чудесното, най-твърдите въ невѣжможното? Господинъ докторъ Сакре-Лортуаръ не е подигналъ освенъ едно малко кіуше отъ булото, дѣто, задъ което се простиратъ, тѣмни още, голѣмите пространства на неизвѣстното.

Други ще додаты, по-пламенни, по-честити, по-предназначени, които ще предприематъ това пѣтешествие въ сврѣхестественната страна, — тамъ, гдѣто

толкози разсѣдѣщи се лутатъ по върховете на замайването! и които ще дойдатъ да ни кажатъ нѣкой денъ какво количество отъ истина е още скрито въ химерическото.

Душата въ пространството

(изъ Moniteur Spirite et Magnetique)

Подъ този надсловъ, приятеля ни, Габриелъ Деланъ, е обнародвалъ, въ Spiritisme отъ последния месецъ, една твърдѣ интересна статия по този въпросъ: какво ставатъ Духовете послѣ тѣхното обезпотяване? Какви са условията на живота имъ отвъдъ свѣта? Оставатъ ли въ флуидическия поясъ, който обкръжава планетата ни? Последватъ ли я въ елиптическата орбита около центра ѝ: слънцето? Могатъ ли да отиватъ по волята си въ другите свѣтове?

Нѣма съмнѣние за двата първи въпроса. Ако бѣше друго яче, „душата, която напуска материалното си тѣло, ще бѣде, както добръ казва приятеля ни, потопена въ мрака на безграничното пространство; тя ще гледа свѣта, когото е напуснала, да отлетява въ дълбочините на празната безкрайностъ и сама тя ще бѣде загубена въ тази мрачна и студена пустиня; луда отъ страхъ, тя ще се лута въ този безграниченъ океанъ, и това ще бѣде най-големата мъка, която човекъ може да си въобрази“. За голѣмо щастие, това не е така. Единъ духъ, о когото се допитахме по този въпросъ, ни каза: толкова е върно, че единъ зрителенъ медиумъ който може, въ единъ балонъ да се издигне доста високо въ въздуха, ще се наслади отъ виждането на хиляди Духове, които живѣятъ въ пространството и го кръстосватъ споредъ волята си. Стари жители на нашата планета, тѣ обичатъ да я обикалятъ, да живѣятъ въ нея като духове между онези, които тѣ познаватъ и обичатъ.

Но могатъ ли да се отдѣлятъ отъ тази атмос-

фера и да отиватъ да посещаватъ другите планети? Азъ не говоря тука освенъ за планетите отъ нашата слънчева система. — Да, отговори ни той. И Духа, когото питахме, ни утвърди че самъ ги е посещавалъ. Той ни направи описанието, обрисова ни обичаите на жителите и ни каза степента на умственото и нравствено напредване на много между тѣхъ. Той най-много ни говори за планетата Марсъ. Задълженъ съмъ да призная че мнѣнието му за този свѣтъ е въ несжгласие съ това, което казва за него господинъ Рене Кайе въ чудесната си книга *Богъ и създанието* и въ увлѣкателната последня книга *Поемата на душата*, която е обнародвалъ нашия ученъ събратъ; въ несжгласие още съ Едмъ Лоранси, въ книгата му *Изучаванна върху духовността*, която, като има за подпора мнѣнието на Камилъ Фламарионъ, казва че „Марсъ, Юпитеръ най-вече, може би даже Сатурнъ и други още, представляватъ най-благоприятни изгледи за добро и дълго съществуване чрезъ по-благ и по-нечувствителни преходи, даже чрезъ една вечна пролетъ“. Както и да е за тѣзи различни мнѣния, които цитираме между скобки, ний мислимъ че трѣбва да се направи една раялика.

Малко напредналите нравствено Духове, подложени на изкупление грѣховете си, сжщо и малко освѣтлените Духове, които иматъ да следватъ събвѣтите и да получватъ наставления отъ тѣзи които са предоставени, заради умственото имъ и нравствено напредване, оставатъ привързани къмъ нашата земна атмосфера гдѣто ги задържа тѣхния доста материаленъ околoduшникъ, неспособенъ самъ си ад се издигне въ възвишените кръгове. Иматъ ли поне позволение да я напуснатъ? Ний не вѣрваме. Не се сжмнѣваме, че въ духовния свѣтъ има едно морално управление, на което са подчинени всичките Духове, на която категория и да принадлежатъ. Началото за властъ съществува въ духовния свѣтъ, както въ нашия материаленъ свѣтъ, който не е, между другото,

освенъ второ издание. Има тамъ една иерархия, иерархия по достоинство, ако искате, но всѣкога иерархия, толкова по законна, колкото тя е била по благородно спечелена. Най вѣзвишените заповѣдватъ на по-малко вѣзвишените. Какъ? Ний нищо не знаемъ. Не ни казватъ — както казваше единъ Духъ —: идете тамъ направете това; но внушаватъ ни това което сме длѣжни да направимъ като отъ себе си. Касае ли се да извършимъ нѣкоя мисия, ний не знаемъ кой ни я заповѣдва, но ний знаемъ че трѣбва да я изпѣлнимъ.

Друго яче е работата съ Духовете, които са достигнали до извѣстна степенъ вѣзвишение, на които околoduшника, споредъ него е, въ прямо отношение съ тѣхното напреднало сѣстояние. Тѣзи, мислимъ ний, иматъ способността да посещаватъ — всѣкога подъ надзора на вѣзвишените духове — другите свѣтове, освенъ нашия, и да проникватъ въ атмосфера-та която ги заобикаля. Това са Духовете, които са си свършили изпитаниата тука — долу, за които тѣхното временно пресѣдяване въ нашата атмосфера не е друго освенъ едно приготвление за да се издигнатъ въ една по-вѣзвишена планета, или пѣкъ стоятъ за да изпѣлнятъ временно една мисия въ нашата земя: или нѣкоя добродѣтелна мисия да утешатъ нещастните, или нѣкоя пропагандаторска мисия за да приготвятъ пѣтя на спиритизма, или пѣкъ за нѣкой други предмѣтъ, относяще ся до нѣкое нравствено или умствено напредване въ нашата планета. Способността да посещаватъ други свѣтове освенъ нашия имъ е дадена, може би даже наложена, отъ личното имъ напредване. Флуидическото положение на околoduшника имъ е толкова ефиренъ, ни казва още сѣщия духъ, щото когато дохождатъ на нашия призивъ, тѣ трѣбва, за да проникнатъ до назъ, да се обвинатъ въ нашия флуидъ като съ скафандръ*). Наистина, казва господинъ Вошезъ въ книгата си Зе-

*) Облѣкло съ кратунки за плуване.

мята, флуидния пластъ, който обвива земята, е тежъкъ, гъстъ, нездравословенъ; той не се пречиства освенъ въ по-високите части на атмосферата, въ горните си катове“. Ето за какво възвишените духове се бързо освобождаватъ отъ долните флуиди щомъ се завърнатъ въ сферата си.

Пикманъ въ България

Знаменития четецъ на мисли, Пикманъ, мина презъ България миналия месецъ. Той даде публични сеанси само въ София, гдѣто очевидците останали напълно доволни и смаяни отъ тоя силенъ ипнотизаторъ и четецъ на мисли. Нашите вѣстници нищо не писаха по това и ний не сварихме да отидемъ на сеансите му, за това ще се задоволимъ да спомѣнемъ на кратко това, което ни разправиха приятели. Въ едно частно събрание, дѣто са присѣствували и нѣкои отъ бившите министри, се е извършилъ такъва опитъ: отвеждатъ Пикмана въ една стая, дѣто му връзватъ очите съ една превързка отдолу, съ памукъ по средата и съ друга превързка отгорѣ. Въ това време въ салона донасятъ двадесетъ съвършено еднакви ножа. Скроява се едно мнимо убийство между присѣтствуиущите, като убиеца взима отъ убития нѣкакъвъ предмѣтъ и го скрива. Ножа, съ когото се е извършило убийството, се размесва съ останалите деветнайсетъ ножа и всичко се поставя въ порядъкъ. Довеждатъ Пикмана тогава, както си е съ превързани очи, и той захваща да изхвърля наредъ ножовете, додѣто достига до осемнадесетия, когото и задържа: дѣйствително, този ножъ билъ съ когото се извършило мнимото убийство. Тогава Пикманъ открива между събраните, кой е убиеца, кой убития, дѣ е билъ мушнатъ, както и скритото нѣщо, и то съ една чудна точностъ.

Той е ипнотизиралъ когото си избере между публиката и твърдѣ малко души се не поддали на

неговото ипнотическо влияние. На една ипнотизирана Госпожа внушилъ, че мъжа ѝ го нѣма до нея; и, дѣйствително, тя не можала да види мъжа си който стоялъ до нея и ѝ се обаждаль. Едного той сполучилъ да спрѣ на далечно разстояние, когато тоя се опиталь да избѣга.

При всичката си интересностъ, тѣзи опити са едни отъ най-малко чудесните и сѣставятъ долните стѣпала на оная безкрайна стѣлба отъ чудесни и необясними още явления, които науката едвамъ току що захваща да изследва.

Фотографиране на небесата

(„Light“)

Камилъ Фламарионъ, чиито драгоценни статии въ в. „Арена“, са привлѣкли вниманието на читателите, съобщава въ списанието „Новъ Прегледъ“ нѣщо и по „фотографирането на небесата“, което се смѣта да направи чудеса въ лицето на обикновения човекъ. Международния фотографически конгресъ наскоро се свикалъ въ Парижката обсерватория, за да реши, кой е най-добриятъ начинъ по който фотографията може да се приспособи за изучаването на сжзвѣздния миръ. Г-нъ Фламарионъ докладвалъ, съ свойственната нему научностъ, какво се е направило до сега по тази работа, че въ 1845 година Сизосъ и Флаколтъ са снели една фотографическа снимка на слънцето. Нѣма нужда да говоря за успѣхите на тази наука; но искамъ да припомня на читателите за сжвършенството, което това изкуство, толкова извѣстно за сега, е придобило. Въ 1877 год. г-нъ Янсенъ снелъ удивителни картини отъ слънцето минутно. И други направиха сжщето, но новото развитие е да се фотографиратъ небесата. Върху подробностите на плаките, апаратите и способите е било разискваното на конгреса. Интересно и за забелѣждане е нача-

лото отъ кждѣто се трѣбва да се почне тази толкова важна работа: „Ний всички сме части на едно гигантско цѣло, чието тѣло е природата, а Богъ е душата“, — фактъ, когото презираше астрологиата. За забелѣзване е сжщо, че множеството астрономи често пжти са били отвличани отъ своите занимания отъ това, което тѣ наричатъ: „Политически сжбития въ Чили и смутове, въ които са увлѣчени и други държавици“. Революциите долу по земята препятствуваха на взаимното сждѣйствуване, за да можеше да се наблѣдава, какво става на небесата. Революциите въ небесата се потжпкваха отъ Чилийските и други земни революции. Както и да е, реши се, щото на всѣкой наблѣдатель да се остави извѣстна ширина, която да не е повече отъ четиредесетъ минути, и азъ се надѣвамъ, че тази ширина ще стигне.

Великото това предприятие, което омайва вжображението при идеята, че ще се фотографира цѣлия сжзвѣзденъ сводъ, ще бжде това лѣто свжршено. Камарата нѣма вжображение, и наблѣдениата не ще бждатъ никакъ погрѣшни, даже тогива, когато тази камара вжзпроизведе присжтствието на духовете. Една снимка на небесата, ще бжде толкова вѣрна, колкото и тази на единъ духъ, като предварително човекъ премахне отъ себе си всѣко двоумѣние въ честността на дѣца. Купувамъ си едно стжкло, самъ го приготвлявамъ и на него сжмъ вжзпроизвелъ едно представление, което не може да се схване отъ човеческото естествено око. Струва ми се, че заслужва да се забелѣжи, това което г-нъ Фламарионъ се труди да ни посочи, че човеческото око и наблѣдениа са несжвжршенни и подложени на грѣшки, но „чрезъ фотографиата само грѣшките ще се премахнатъ“. Благодаря ти за тази дума. Двадесетъ години стана, какъ се трудя да доказвамъ, че въ фотографиата нѣма нищо преувеличено, или пжлно съ вжображение или грѣшки. Г-нъ А. К. Уолесъ на ко-ро представи сжщото нѣщо на публиката съ една

сила пълното, подкрепена от неговото голѣмо име, за което азъ нѣмамъ никакви претенции. Сега предъ насъ ще се представятъ сведения за изгледа на небесата, както се е показалъ на самата непогрѣшима фотография. Даже, тѣзи звѣзди, които са отъ четирена десета величина—всичките звѣзди, които надминуватъ шестата величина и се невиджатъ отъ този несжвършенъ оптически инструментъ—человеческото око—за насъ ще бждатъ фотографирани. Когато ви кажа, че навѣрно сжществуватъ по-вече отъ 40,000,000 звѣзди отъ първа до четиренадесета величина, ще си сжставите, вѣрвамъ, една идея, отъ каква важностъ е това предприятие и какво можемъ да очакваме отъ него. „Години и много години не ще бждатъ достатѣчни, додѣто звѣздите, въ течение на времето, променятъ своето положение.“ „Това предприятие не само че ще бжде свърхчеловеческо, но даже важнъ отъ всѣко осжществление“, отъ грѣшките, които ще се вмжкватъ въ него, ако човекъ продължи наблюдениата си както до сега, безъ фотографиата. Фотографиата извършва цѣлата работа въ колко? — Столѣтие ли? Презъ живота на едно поколение ли? — Въ година време ли? Не — въ тринадесетъ минути.

И така, на человеческото око се предава едно ново гигантско око, което вижда по-бърже, по-надалеко, по-натѣмно и възприема това, което види, безъ нѣкаква грѣшка. Четири неизмѣрими преимущества. Трѣбва сериозно да се замислимъ, защото най-точното наблюдение, най-сжвършения инструментъ, който се намира въ человеческото тѣло или въ ума, се замѣства съ единъ постояненъ докладчикъ, — фотографическото стжкло, — което не изисква по-вече време отъ една секунда. И нѣщо по-вече. И невидимия се проявява тамъ. Ний не можемъ да видимъ това, което чувствителното стжкло възпроизвежда. Ний проникваме въ неизвѣстността. „Никога въ цѣлата история на человечеството не сме имали на рѣка си-

лата да проникнемъ тѣй дълбоко въ дълбочините на безконечността. Нѣкой день можемъ да помагаме на нѣкакво предприятие на Марсъ, който по-вече отъ Германския Императоръ проявява непрекъсната енергия.

Авто-ипнотизмъ*)

(„Light“)

Първия ми опитъ съ авто-ипнотизма (ако това е името, съ което мога да нарека случая) бѣше презъ 1850 година.

Изследвалъ сѣмъ ударите, движението на масата и автоматическото писане, но никога не бѣхъ чувалъ за авто-ипнотизма. Бѣше сутринта на единъ недѣленъ день, тѣжко следъ закуска, когато жена ми, която бѣше здрава, каза: „Тѣй много сѣмъ уморена и тѣй много ми се приспа, щото не мога да стоя по-вече.“ Азъ ѝ помогнахъ и я турихъ на лѣглото, дѣто тя лѣгна, и въ нѣколко минути виждаше се, като да бѣше много дълбоко заспала. Малко следъ това тя простира ржката си къмъ мене, която азъ зимамъ въ моята. Тя подруса ржката ми сърдечно и, съ единъ тихъ и особенъ гласъ, захвана да ми говори. Гласа никакъ не приличаше на нейния. „Искамъ да кажешъ на дѣцата ми, каза тя, тѣзи и тѣзи нѣща.“ Азъ се обещахъ да изпълня желанието ѝ, като си предполагахъ, че говорѣхъ съ жена си. Найсетне тя излѣзе отъ тѣрпение и нѣкакъ си остро ми извика: „Азъ сѣмъ Джонъ Ржгльс, искамъ да вземешъ моливъ и книга и напишешъ това, което ще ти кажа.“ Следъ като набавихъ книгата, както бѣше заповѣдта, последва единъ разговоръ, който трая около $\frac{1}{2}$ часъ върху нѣща, по които азъ и жена ми нищо не знаѣхме.

*) Самоипнотизиране.

Гласа и начина на говоренето бѣха характерични на Джонъ Ржглсъ, който отъ преди нѣколко години бѣше паралитиченъ. Най-сетнѣ той казва: „Духовете ме вѣкатъ, и азъ трѣбва да замина; сбогомъ“; думата „сбогомъ“ азъ можахъ да схвана, като доближихъ ухото си до устата на жена си: тѣй слабъ бѣше гласа.

Щомъ той напустна, тѣлото на жена ми се виждаше като мъртво. Тя не дишаше; биенето на сърдцето едва ли можеше да се усети. Три или четири минути се минаха, които тѣй дълги ми се видѣха, щото азъ се побоѣхъ да не би живота да е угасналъ. Напоследокъ тя зѣпна, като че ли удари часа, и следъ това последва другъ периодъ безъ да диши. Пакъ зѣпна. Така тя продължаваше на промежутѣци, докато най-сетнѣ отвори очите си и каза: „Пакъ ли се повърнахъ въ този свѣтъ?“ — Азъ ѝ отговорихъ: „Да! Но на кждѣ бѣхте?“ — „Не знамъ, отговори тя. Когато се отдалечавахъ, срѣцнахъ се съ Джонъ Ржглсъ, и той ми каза, че отива при тебе да се разговаря. Следъ това азъ видѣхъ нѣколко лица: баща ти, майкати, малкото ти дѣте, и заедно съ тѣхъ азъ се разходихъ, видѣхъ много хубави нѣща, и чухъ прекрасна музика. До като се наслаждавахъ на всичко това, майката дойде при мене и ми каза: „Скоро, ти трѣбва да се върнешъ вече.“ Щомъ ме видѣ, че захванахъ да се двоумя, каза ми: „Ти трѣбва да се върнешъ: ти още не си свършила работата си на земята.“ Тогавя тя си издигна ржцете и ме натири. Като приближавахъ, видѣхъ тѣлото си, че лѣжи тукъ, а пакъ ти си сѣдналъ около него и нѣкакси замислено го гледаше.“

На другия день тя захвана да чувствува нѣкаква болка въ ржката си и въ единия си кракъ, така щото бѣха ѝ станали безполезни, условие, което напълно съответствуваше съ това на Джонъ Ржглсъ. За нѣколко дни това нѣщо изчезна.

Подиръ нѣколко дни азъ занесохъ книгата въ

къщата на Ржгльс и тѣ признаха, че писаното по нея е съвършено вѣрно и че тѣ го много добре разбиратъ.

Сега, има нѣколко точки, върху които азъ искамъ да обърна вниманието.

1. Формата на ржката, която не приличаше на тази на жена ми, а отъ друга страна бѣ характеристична на Джонъ Ржгльс; 2. Тона на гласа; 3. Сакатлъжа; 4. Факта че той самъ бѣше.

Може ли да бжде по-съвършено представление на характера и тождествеността си една личностъ отъ това, което по-горѣ предадохъ? На другия недѣленъ день същата сцена се повтори, но съ новъ актиоръ, — Франкъ Лхвджой, чиато тождественостъ и характеристика не се никакъ погрѣшиха презъ всичките мои разследвания; това е било отъ мене лично опитано.

Когато новото или старото психическо общество откри закона, който управлява предаването на мисълта, съ това то не трѣбва да мисли, че е постигнало всичко; то трѣбва да продължава своето разследване и намѣре средствата, по които всѣка личностъ отдѣлно предава своята характеристичностъ и своите особености на друга, преди да турятъ краемжжлния камъкъ, върху който ще градятъ каквато и да било хипотеза.

Х. У. З.

РАЗНИ

Единъ спиритически митингъ. — Лондонска спиритуалистически сжюзъ е организувалъ единъ голѣмъ митингъ, съ сждѣйствието на господина Стедъ, основателя на Review of Reviews. Господинъ Стедъ е единъ отъ най-свѣжите поплжнители на спиритизма; той е далъ, миналата година, на абонатите си отъ Review of Reviews единъ Коледенъ номеръ, единствено образуванъ отъ автентични източници, и любопитството му за свржхестественните факти вижда се още да не се е намалило. Митинга наджлго рзисква, безъ да

додатъ обаче до сжгласие, следуиущия вжирость: лица, които пишатъ телепатически писма, сжзнаватъ ли дѣйствиата си?

Въ време на разискването, Господинъ Стедъ разказа, че е видѣлъ, като се разхождалъ въ улицата Норфолкъ, „двойника“ на единъ човекъ, който билъ, въ сжщата минута, въ единъ сжвършено други кварталъ въ Лондонъ. Единъ отъ присѣтствуиущите, Господинъ Жилбертъ Елиотъ, убогати патереса, като разказа своеобразната случка по долу:

„Една вечеръ, каза той, бѣхъ въ клуба на Атенсумъ. Около десетъ часа и половина, азъ се питахъ, дали ще трѣбва да стоя въ клуба още, или да си отиде у дома по обикновенному. Не се решихъ дълго време и едва жива борба се произвеждаше въ мене. Най сетнѣ азъ се решихъ да остава, и на полунощъ отидохъ да спя въ единъ хотелъ на улица Женингъ.

„На другата сутрива, по десетъ часа преди пладнѣ, азъ обѣдвахъ въ клуба, когато една жена доде при мене, сжвършено уплашена. Тя ми каза че едно чудно нѣщо станало въ кжщата ни, онази вечеръ около десетъ часа и половина. Когато да си лѣга, жена ми ме чула да вжрвя въ коридора, който води за въ стаята, и да турямъ джждебрана си до вратата. Сетнѣ, понеже не сжмъ влзѣлъ, тя слѣзла долу, викала ме, но не намѣрила никого.

„Но ето най-чудното: на другата сутрива служинята, като влѣзла въ стаята ми съ единъ стакавъ чай за мене, жена ми ѝ каза, че азъ не сжмъ си дошелъ още. „О, какъ не, Госпожо, отговорила служинята, азъ го видѣхъ да вжрви изъ коридора. Той джржеше джждебрана въ ржката си, и го тури до вратата преди да влѣзе“. Чудно! Чудно!

Библиография.

Въ редакцията ни се получиха долните нови книги и вѣстници:

Отчетъ за сжстоянието и дѣятелността на Сухиндолското читалище „Трѣзвенность“ за 1893 год.

„Бжлгария“ 1-в. Бжлгарско застрахователно дружество въ гр. Руссе, 1894.

Подпоручикъ Вълко разказъ отъ Ив. Вазова, кн. I.

Таласъмътъ разказъ отъ К. Величковъ, кн. II.

На бждни вечеръ коледенъ разказъ отъ Мирча, кн. III.

Грамада поема изъ шонския животъ отъ Ив. Вазова, кн. IV.

Разкази за небето и земята отъ А. Ивановъ, преводъ отъ Руски, кн. V.

Не било магия и огнище безъ огънь два разказа отъ Мирча, кн. VI.

Х. Димитръ и Ст. Караджа разказъ отъ Д. Ганчевъ, кн. VII.

Ратай разказъ отъ Веселива, кн. VIII. — Издава Народно-образователното Дружество въ София.

Какъ се живѣе въ свѣта, очеркъ изъ борбата за сжществование у животнитѣ отъ М. Н. Богдановъ. Премия на сп. „Природа“

Движение на населението въ Бжлгарското княжество презъ 1890 год. Издава Статистическото бюро въ София.

Резултати отъ преброявание на населението въ княжество Бжлгария на 1-й Януарий 1893 год. кн. VI, IX, XIV, XVIII, XX, XXII. Издава Статистическото бюро въ София.

Народно Знаме, политически вѣстникъ, Сливень.

Бжлгария, политически вѣстникъ, София.

Плѣвень, политически вѣстникъ, Плѣвень.

Шуменъ, политически вѣстникъ, Шуменъ.

Вѣстникъ, политически вѣстникъ, Варна.

Варненский общинский вѣстникъ, Варна.

18-й Май, политически вѣстникъ, София.

Познай себе си, политически вѣстникъ, Горня-Орѣховица.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Приети лева отъ: Бургазъ Г. Ал. Георгиевъ, 14; Г. Пет-Райчевъ, 14; Г. А. Петковъ, 14; Г. Ам Георгиевъ, 14; Г. Капит-Илиевъ, 14; Г. Капитанъ Грунчевъ, 14; Г. Капитанъ Димитриевъ, 14; Г. Поруч. Маневъ, 14; Г. Поруч. Лазаровъ, 14; Г. Капитанъ Черешаровъ, 14; Г. С. Русевъ, 14; Г. Никола Димовъ, 14; Г. Ил. П. Ангеловъ, 14. с. Бобошево (Дубн. ок.) Г. Ив. Сапуиджисевъ,

10; *Г. Р. Параспуровъ*, 10; *Свящ. Кирилъ*, 5; *Г. Дим. Кацаровъ*, 5, —с. **Бураново** (Дубн. ок.) *Свящ. Ристо*, 10.—**Добричъ** *Г. В. Дуплевъ*, 9; *Г. Ив. Геновъ*, 9; *Г. Г. Жековъ*, 9; *Градската библиотека*, 9.—с. **Долня-Секирна** (Радомирско) *Свящ. Спасъ Димитровъ*, 5.—**Карнобатъ** *Г. Х. К. Русевъ*, 5.—**Руссе** *Г. Ив. Ковачовъ*, 5; *Г. Йорд. Гергиевъ*, 5; *Г. Ст. Кировъ*, 9; *Г. Капитанъ Къневъ*, 9; *Г. Гешовъ*, 10.—**Силистра** *Г. В. Р. Козловъ*, 1.—**София** *Г. Подполк. Паприковъ*, 14; *Г. Г. Стоевъ* (фин. м.), 5; *Г. Н. Н. Ивановъ* (общ. ст.), 8; *Г. Ив. Евст. Гешевъ*, 9; *Г. Д. Петковъ*, 14; *Г. Н. Матевъ*, 9; *Г. А. А. Ценовъ*, 9. **Тулча** *Г. Димо К. Козановъ*, 14; *Г. Тод. К. Козановъ*, 14; *Г. Слав. Дрънговски*, 14.—**Тутраканъ** *Г. Ив. Джелатовъ*, 20.—**Търново** *Г. Поруч. Проиловъ*, 5—с. **Хамзаларе** (Бръзовско) *Г. Дениу Цаневъ*, 5.—

с. Бобошево (Дубн. ок.) *Г. Димитръ Кацаровъ*: Гръшката не е наша; ний стана нѣколко пѣти пишемъ на Хр. Дуковъ да ни яви пойменно, кой е платилъ, но и до сега не сме получили отговоръ. За туй умоляваме *Г. Г. Абонатите* си въ вашето село, които са платили, а не са си видѣли напечатано името да ни явятъ по-скоро за да се освѣтлимъ. — **Шуменъ** *Г. Келямовъ* (регистраторъ въ Окр. Управл.): На нашите многократни писма вий не отговорихте. Молимъ ви за последенъ пѣтъ да ни явите, кои наши абонати са ви платили и да ни пратите парите, защото иначе ще ви дадемъ подъ съдъ.—Умоляватъ се тѣзи отъ *Г. Г. Шуменските ни абонати*, които са платили Келямову или другиму а не са си видели обнародванъ до сега името, да ни явятъ.—**Свищовъ** *Г. Пос. Козаровъ* (книжаръ): И до сега не сте отговорили на писмото ни, съ което ви приканяме да си расчистите съ насъ сѣмъките За последенъ пѣтъ ви умоляваме да ни отговорите и да си платите дълга, ако не искате да дойде работата до сѣдилището, което вѣрваме не ще е желателно нито даже отъ васъ.—**Свищовъ** *Славяноското ученолюбиво дружество „Св. Кирилъ“*, *Г. Василъ Кърскисъ*, *Г. Подполк. Зографски и Публична библиотека „Царъ Симеонъ“* въ с. **Бѣлене** (Свищовско): Вий сте били записани за наши абонати чрезъ *Г. И. Козаровъ* (книжаръ); като дигнахме вече довѣрието си отъ него, то прекратихме изпращането книжките си и на васъ, додѣто сами извѣстите направо въ редакциата ни, ако желаете и за напредъ да получавате списанието ни. При туй умоляваме ви да ни явите, ако сте платили за миналите години на *Г. И. Козарова*; ако не сте, то внесете ни ги направо тука, и за напредъ се съобщавайте направо съ насъ.

Редакцията.